Trần Thanh Trung

PHƯƠNG PHÁP HỌC SÁO

Tập I: *Những kỹ thuật căn bản*
và một số tiểu phẩm

Lời nói đầu

Trong bộ sách này, với mục đích phổ biến phương pháp tập và sử dụng rộng rãi cây Sáo Trúc với những kỹ thuật căn bản nhất trong mọi lĩnh vực biểu diễn của cây Sáo Trúc Việt_Nam.
Giúp cho các bạn chơi Sáo có một số tài liệu, bài bản chính xác và căn bản để tập dượt và sử dụng trong biểu diễn.
Tài liệu này biên soạn dựa trên giáo trình giảng dạy tại Nhạc Viện.

Tuy nhiên nó cũng không thể tránh được những thiếu sót trong qúa trình biên soạn, rất mong được sự đóng góp của các anh chị đồng nghiệp và các bạn yêu thích Sáo.

Bộ sách này được mang tên:

PHƯƠNG PHÁP HỌC SÁO

Sách gồm:

1. Những kỹ thuật căn bản và một số tiểu phẩm. Tập I
2. Những kỹ thuật căn bản và một số tiểu phẩm. Tập II
3. Những kỹ thuật căn bản và bài bản soạn cho cây Sáo 10 lỗ chromatique
4. Những bài dân ca và cổ nhạc soạn cho Sáo, tập I
5. Những bài dân ca và cổ nhạc soạn cho Sáo, tập II

MỤC LỤC

Số thứ tự		Trang
1/	I. CÁCH CHỌN SÁO	3
2/	II. TƯ THẾ THỔI SÁO	3
3/	III. PHẦN KỸ THUẬT VÀ TIỂU PHẨM	4
4/	A. Bài tập luyện hơi và lấy hơi	4
5/	* Bài tập luyện ngón	5
6/	B. Bài tập đánh lưỡi đơn	7
	* Lên đàng	7
7/	* Làng tôi	7
8/	* Bài tập đánh lưỡi đơn kết hợp dấu luyến	8
9/	* Bài tập luyến, đánh lưỡi ở trường độ	9
10/	* Lý cây đa	9
11/	* Bài tập dấu luyến, đánh lưỡi ở trường độ	10
12/	* Thoả nỗi nhớ mong	10
13/	* Bài tập kết hợp đánh lưỡi đơn staccato	11
14/	* Trống cơm	12
15/	* Bài tập luyến nhảy quãng 8	13
16/	* Bài tập vuốt và miết ngón	14
17/	* Trên quê hương quan họ	15
18/	* Bài tập ứng dụng	16
19/	* Xuân chiến khu	17
20/	C. Tập rung hơi	18
	* Câu hò bên bờ Hiền Lương	18
21/	* Trông cây lại nhớ đến Người	19
22/	D. Tập đánh lưỡi kép	20
23/	* Bài tập số 1	21
24/	* Bài tập số 2	22
25/	* Bài tập số 3	22
26/	* Tiếng đàn Talư	23
27/	* Cô gái vót chông	25
28/	* Trên đường chiến thắng	26
29/	* Cùng hành quân giữa mùa xuân	28
30/	* Chim Pông Cle	30
31/	* Bác đang cùng chúng cháu hành quân	32
32/	* Hổ trên núi	34
33/	* Mùa xuân trên thành phố Hồ Chí Minh	40

I. CÁCH CHỌN SÁO:

1/ Chọn cây Sáo lóng thẳng, làm bằng loại trúc đã già
2/ Sáo tông đô (bịt hết 6 lỗ bấm, lỗ định âm phát âm ra nốt đô).
Đây là loại Sáo phổ thông nhất.
3/ Các lỗ bấm được khoét theo âm giai đô trường (C Dur)

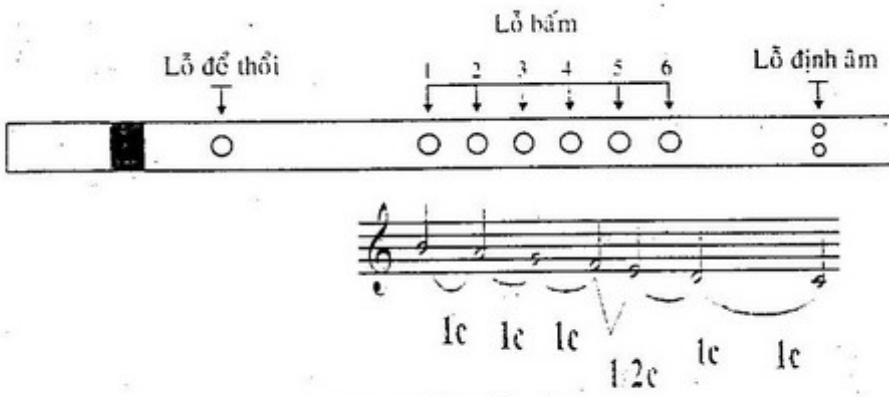

I. TƯ THẾ THỔI SÁO:

Tư thế cơ bản:
- Người đứng thẳng, thoải mái.
- Sáo đặt ngang, vuông góc với thân đứng
- Lỗ thổi đặt chính giữa môi, môi hơi mím khi thổi.
- Các ngón tay bit các lỗ theo thứ tự sau:

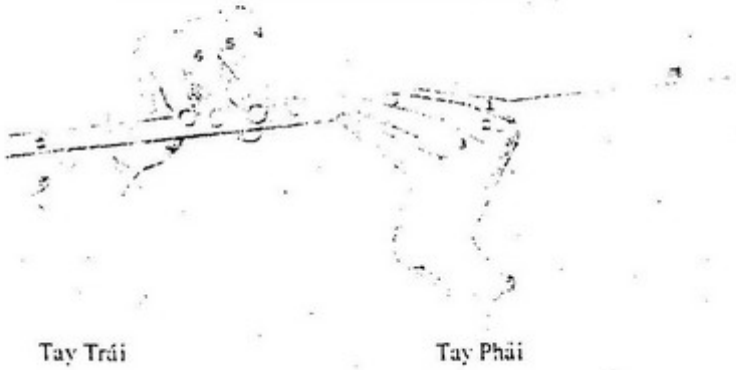

Tay Trái Tay Phải

I. PHẦN KỸ THUẬT VÀ TIỂU PHẨM (Từ trang 4 - 40)

Bài tập

Luyện hơi và lấy hơi

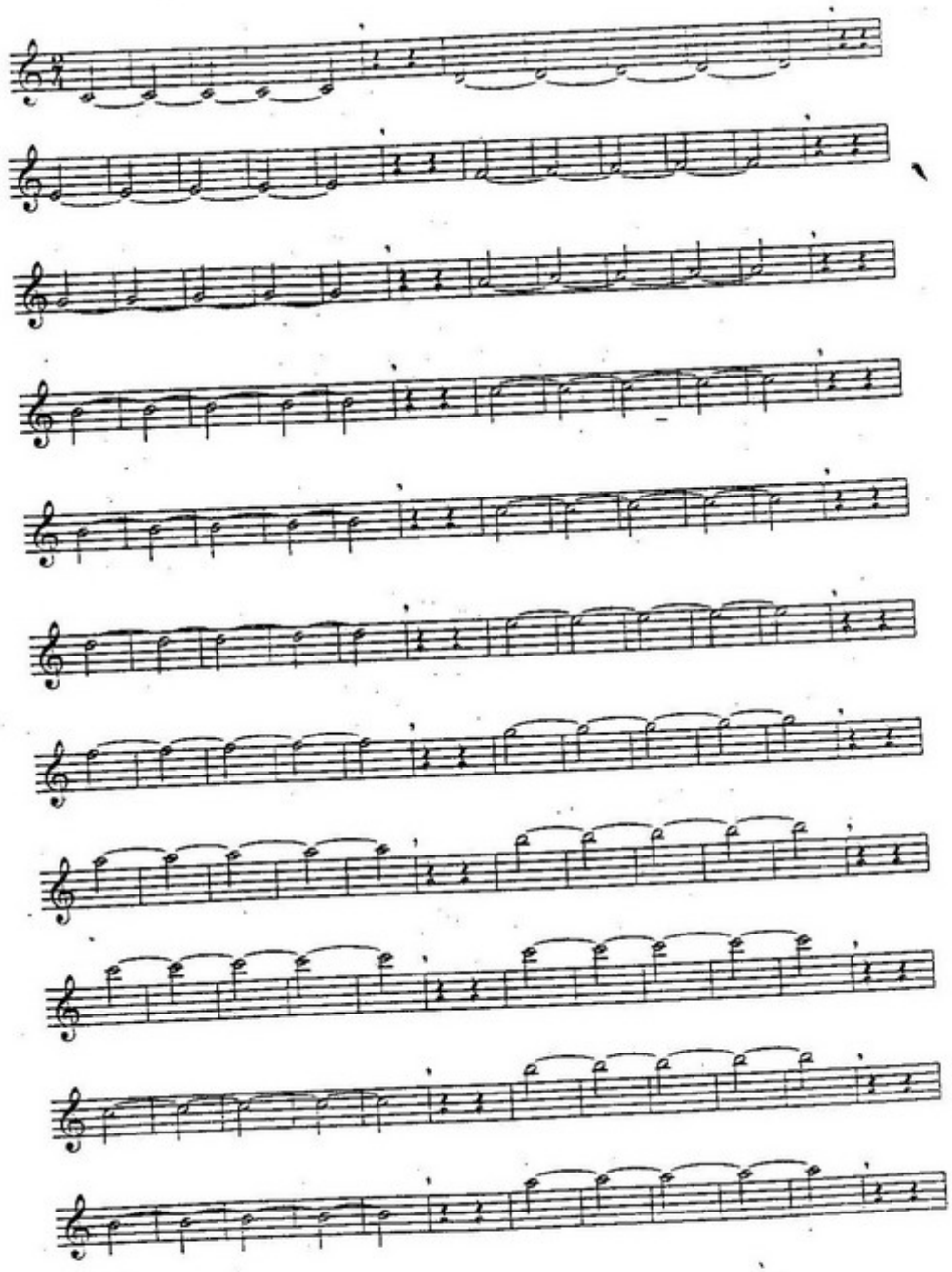

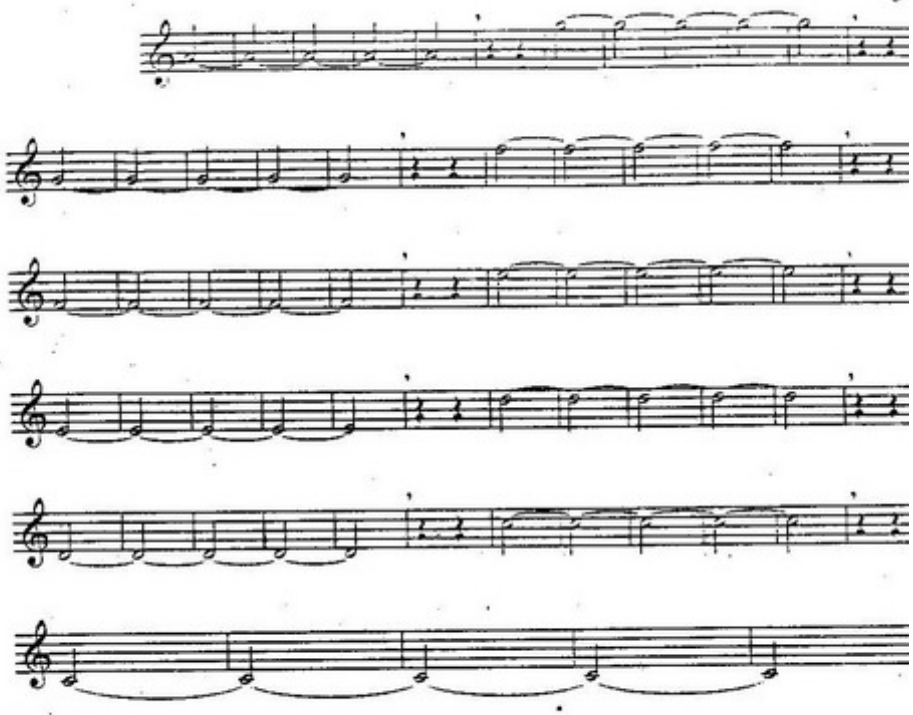

Ghi chú: < ' >: Dấu chỉ chổ lấy hơi

Cách lấy hơi: Hơi hé miệng, hít hơi đồng thời bụng phình ra để chứa hơi.
Khi thổi ra, ép dẫn bụng để tống hơi.

Cách luyện hơi: Lấy hơi, thổi một nốt kéo dài liên tục trong một hơi,
sau đó nghỉ 2 nhịp lấy hơi rồi thổi nốt kế tiếp cho hết bài.
Dần dần tăng trường độ của các nốt từ 10 phách lên 12 phách, 14, 16, 20 phách
Khi tập chú ý giữ cho tiếng sáo được ổn định, âm phát ra thoát và ngọt

Bài tập _ Luyện ngón
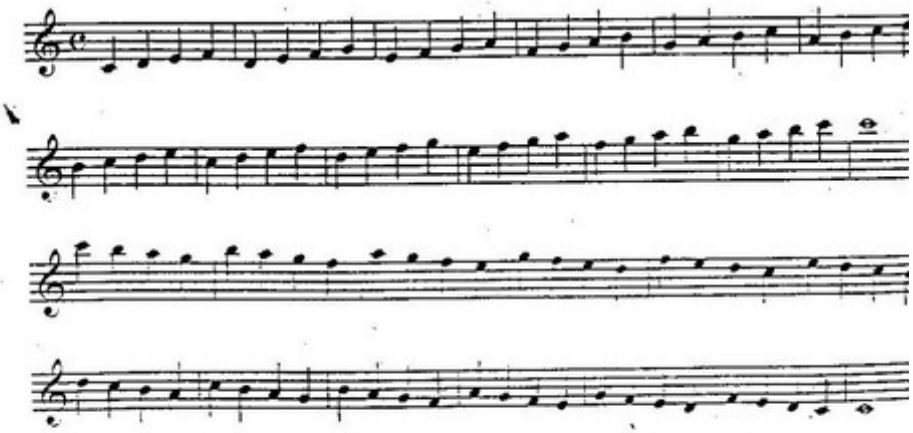
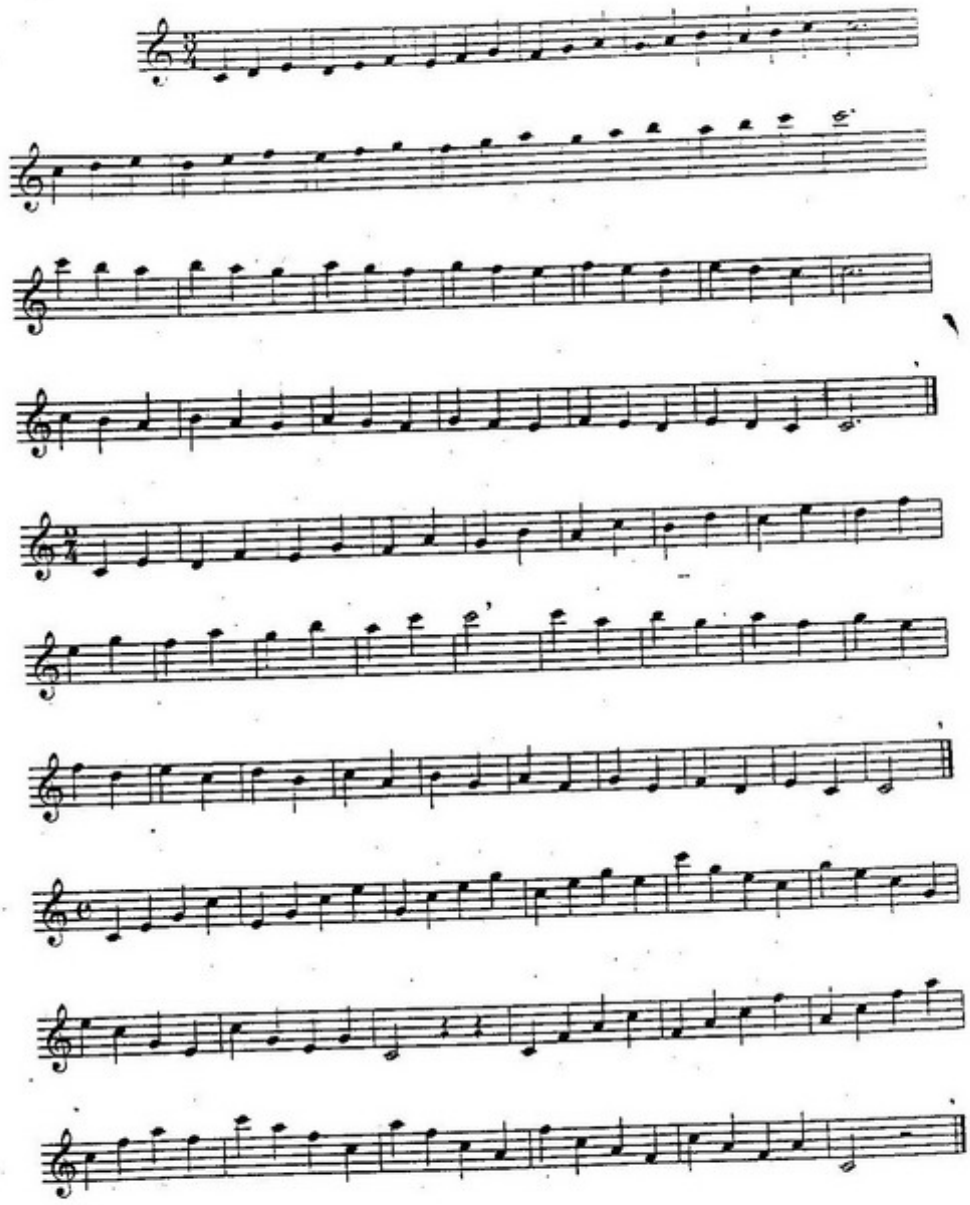

Cách tập: Tập từ tốc độ chậm sau tăng dần
Các ngón tay thả lỏng, không gồng.

Tập đánh lưỡi đơn

LÊN ĐÀNG

Lưu Hữu Phước
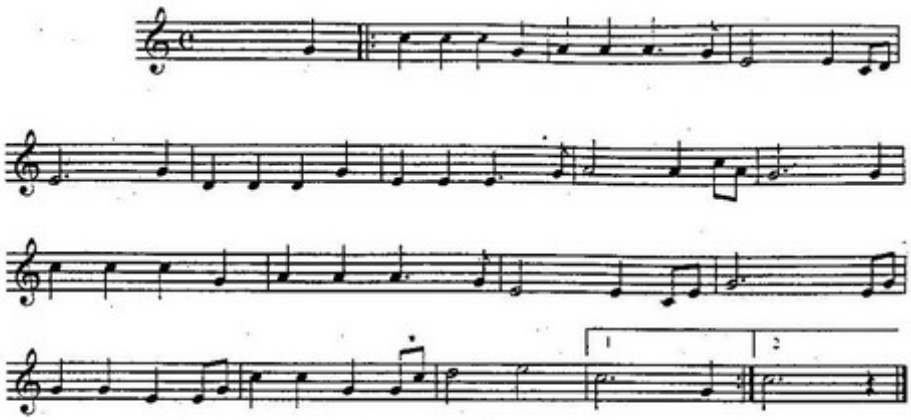
Cách tập: Ở mỗi đầu nốt ta đánh lưỡi như khi đọc chữ Tê

Làng Tôi

Yên Cao
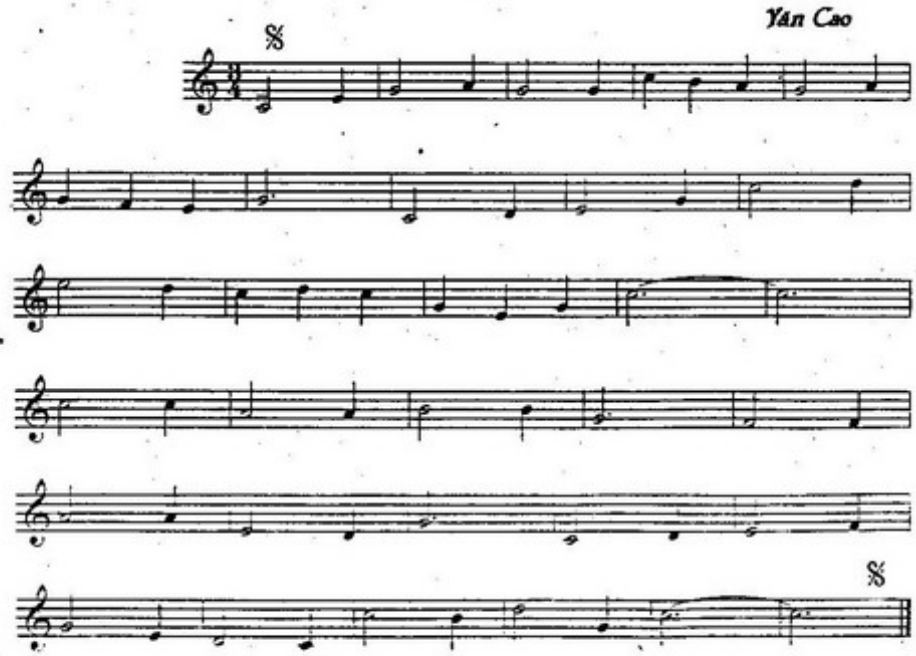
Bài tập Đánh lưỡi đơn
Kết hợp dấu luyến
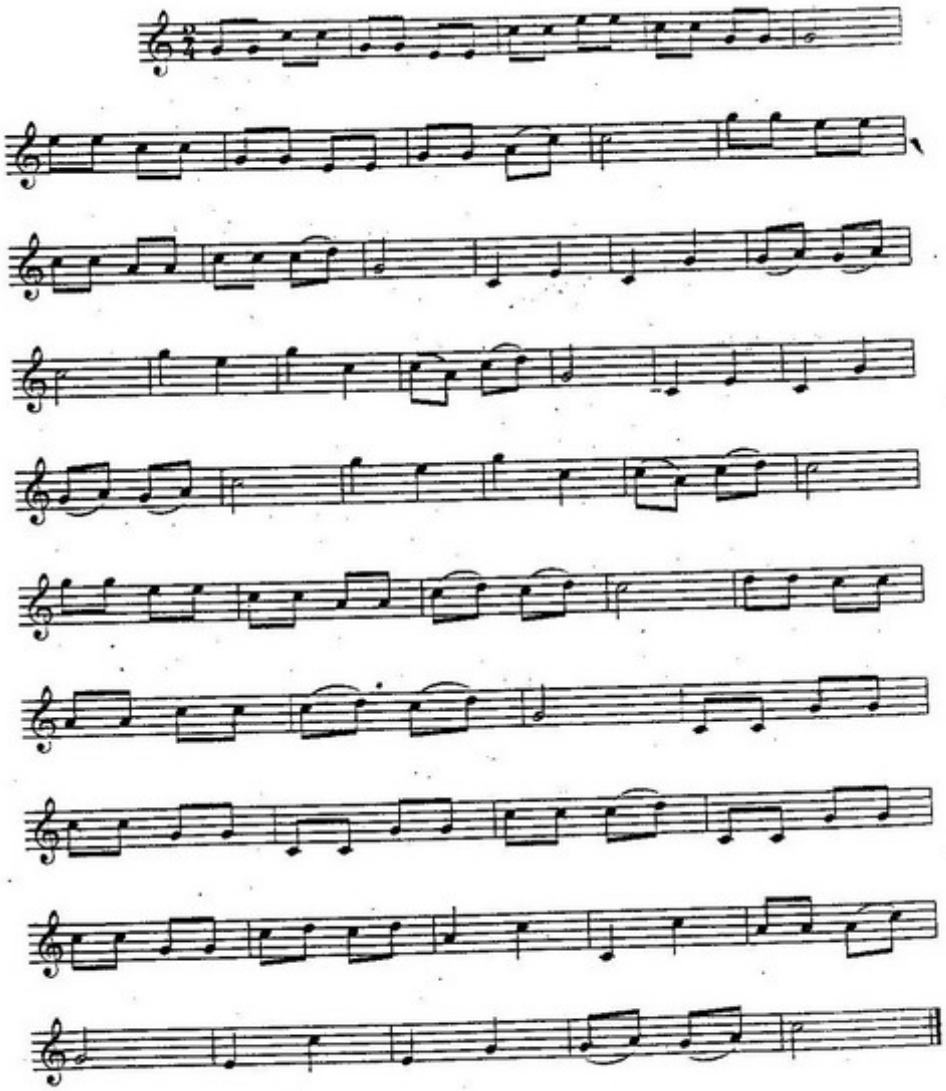
Cách tập: Đánh lưỡi như bài trên. Riêng dấu luyến chỉ đánh lưỡi nốt đầu, nốt sau mở ngón nhưng không đánh lưỡi

Bài tập Luyến, đánh lưỡi ở trường độ
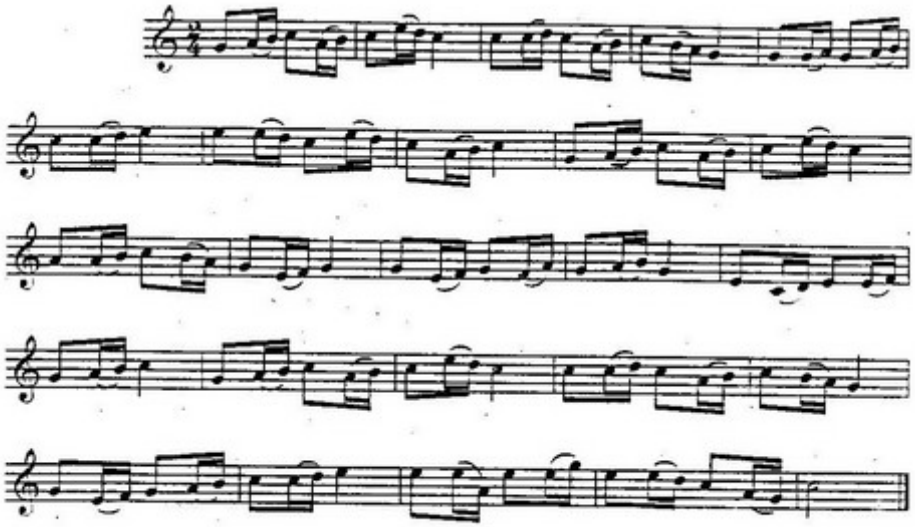
Lý Cây Đa

Dân ca miền Bắc
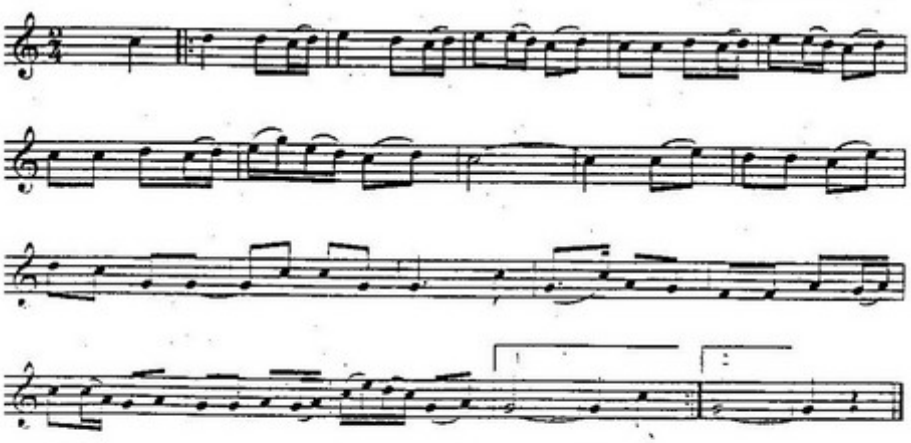
Bài tập Luyến, đánh lưỡi
ở trường độ
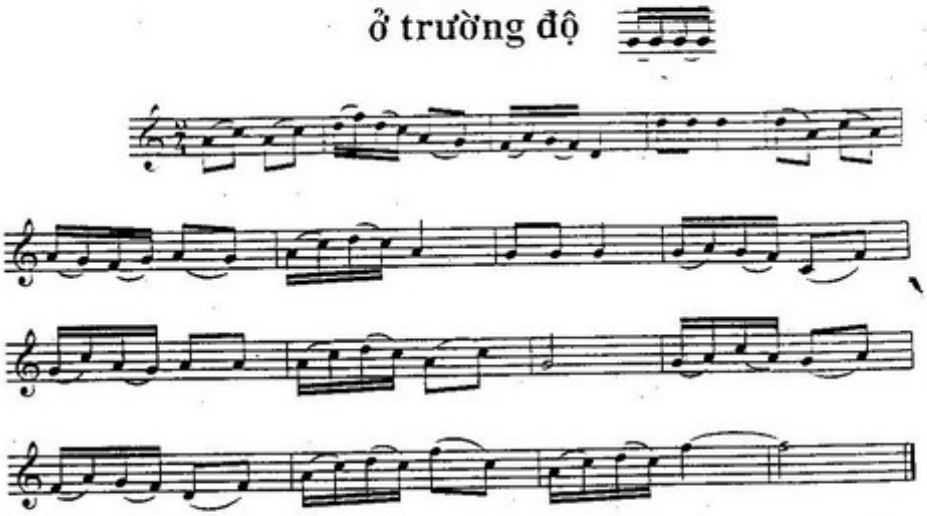
THỎA NỖI NHỚ MONG

Dân ca miền Bắc
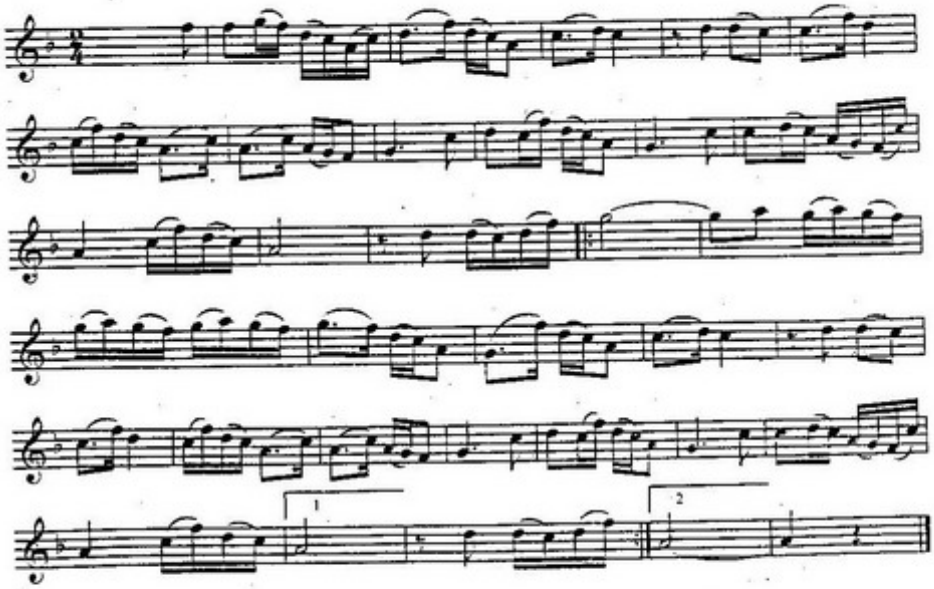
Bài tập Kết hợp đánh lưỡi đơn Staccato
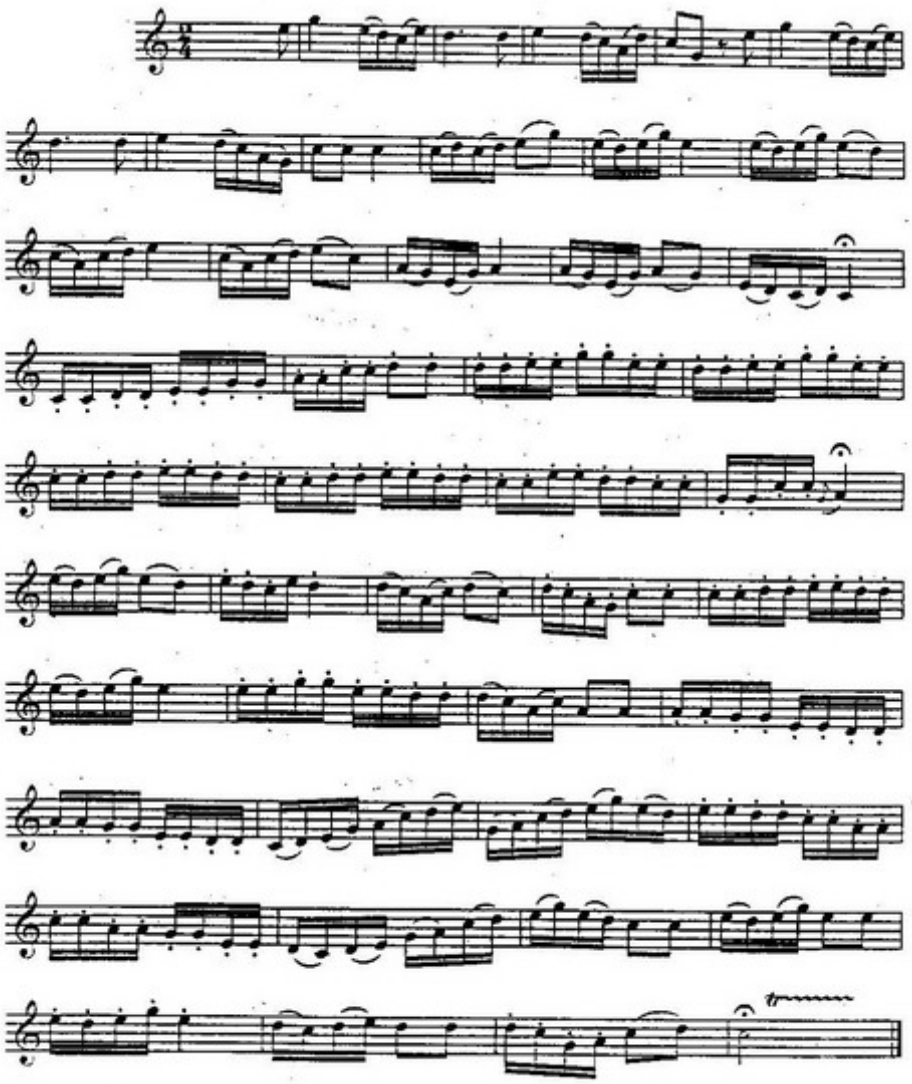
Cách tập: Đánh lưỡi đơn và luyến như bài trước, riêng các nốt có dấu chấm phía trên gọi là đánh lưỡi đơn staccato, lưỡi đánh mạnh nhưng ngắt tiếng và gọn hơn đánh lưỡi thường.

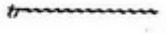 là nốt láy rền, ngón tay đóng mở thật nhanh và đều.

TRỐNG CƠM

Dân ca miền Bắc

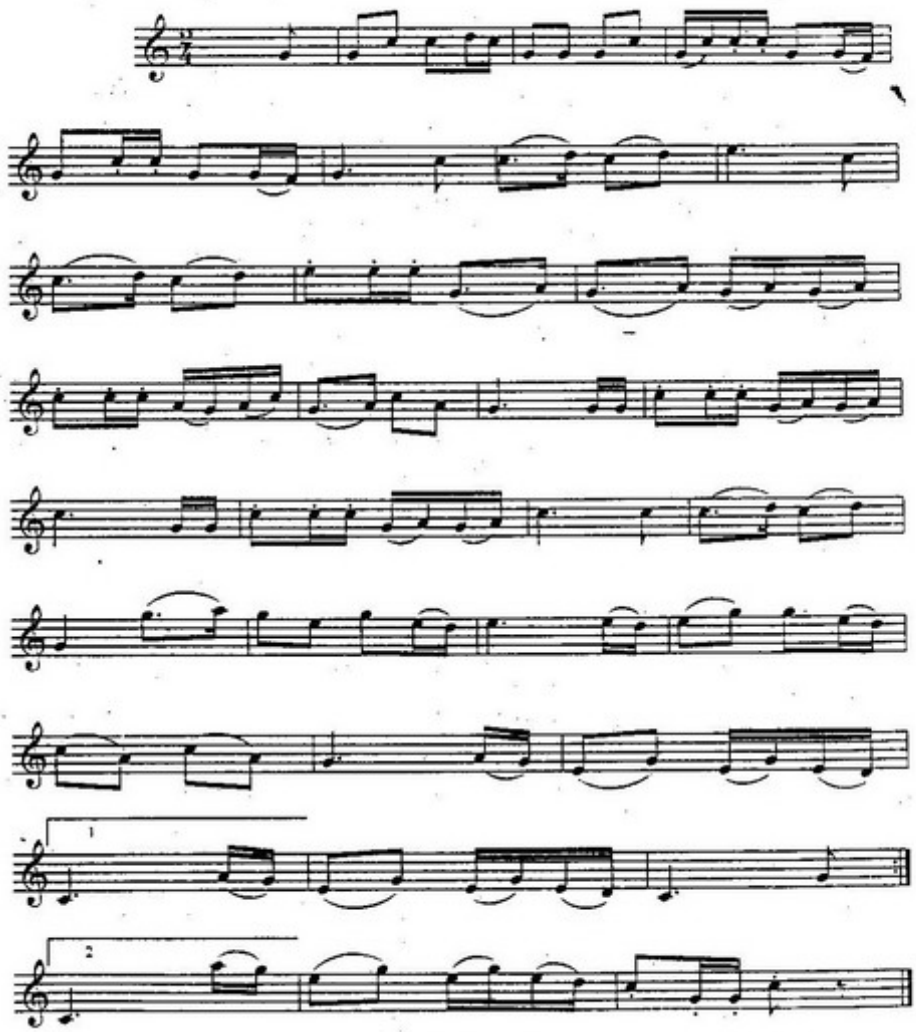

Bài tập Luyến nhảy quãng 8
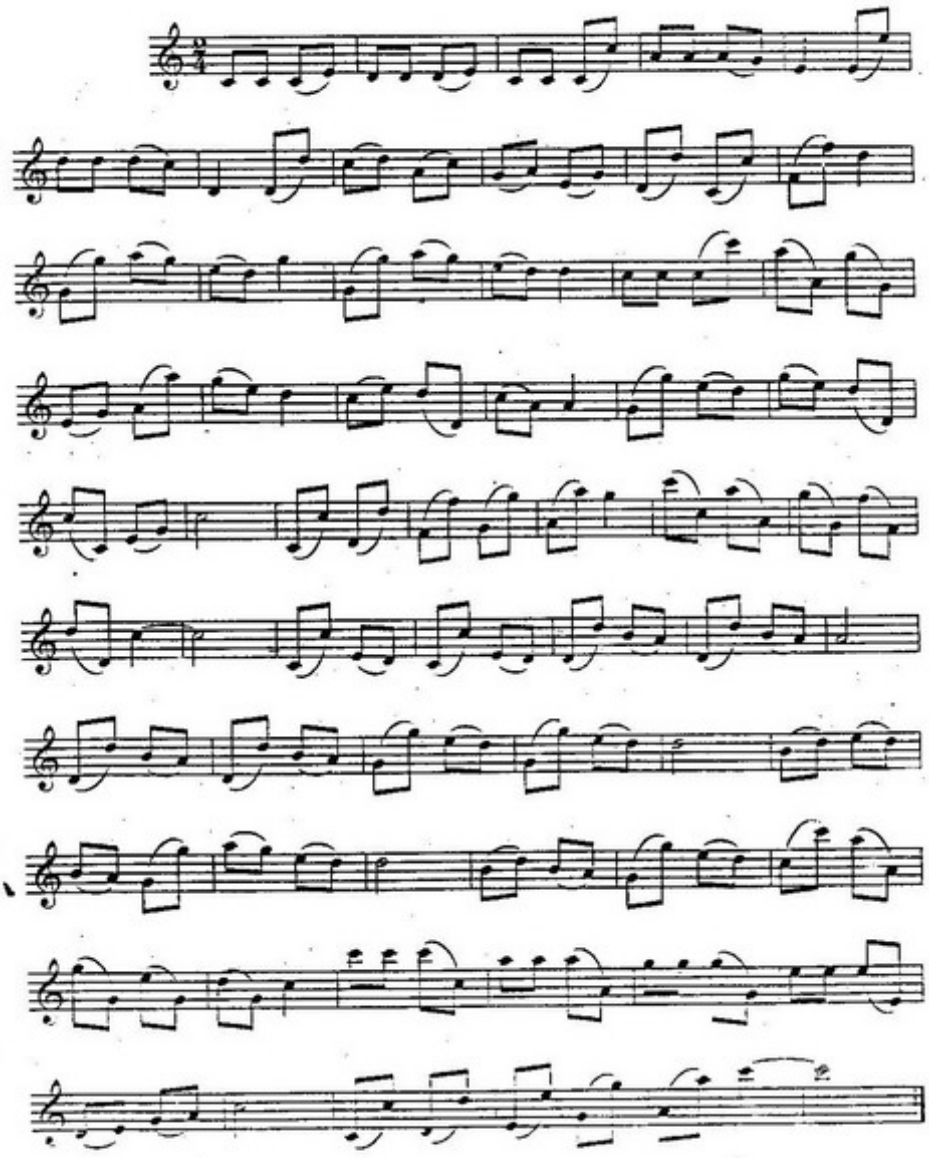
Bài tập Vuốt và Miết Ngón
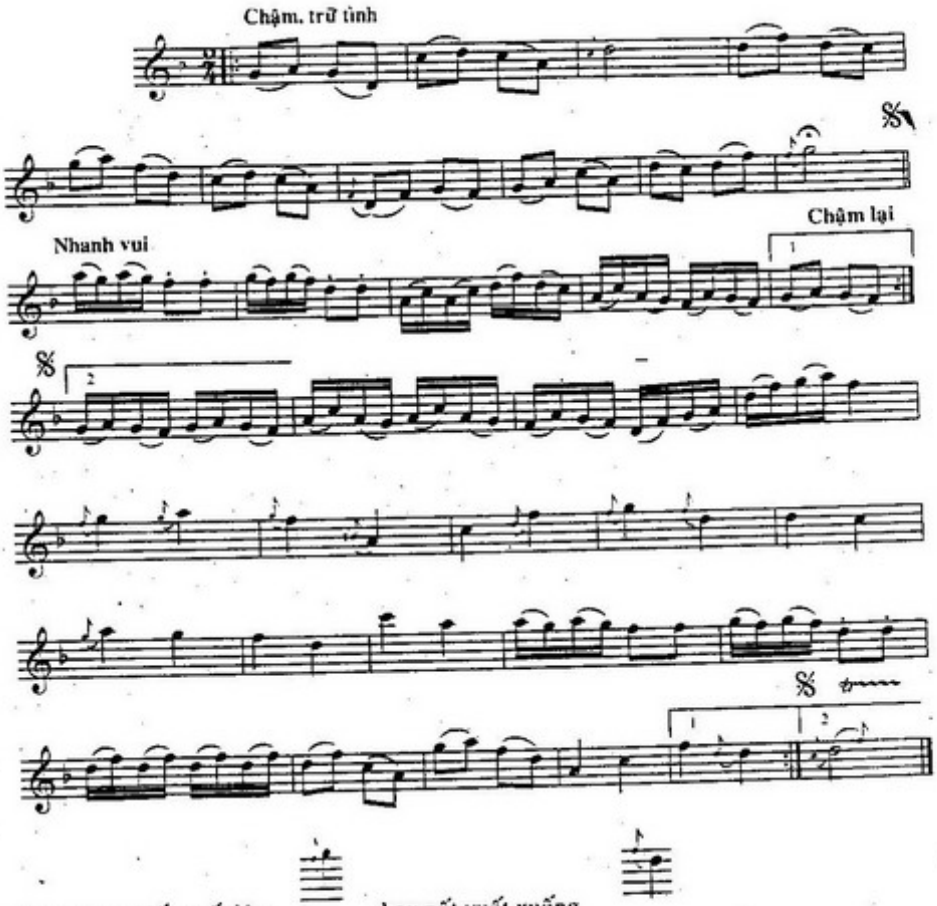
Cách tập: Nốt vuốt lên hay nốt vuốt xuống
đánh lưỡi vào đầu nốt hoa mỹ sau đó mở hay đóng ngón tay miết theo thân Sáo từ từ cho đến nốt đứng sau.

TRÊN QUÊ HƯƠNG
QUAN HỌ

Phó Đức Phương
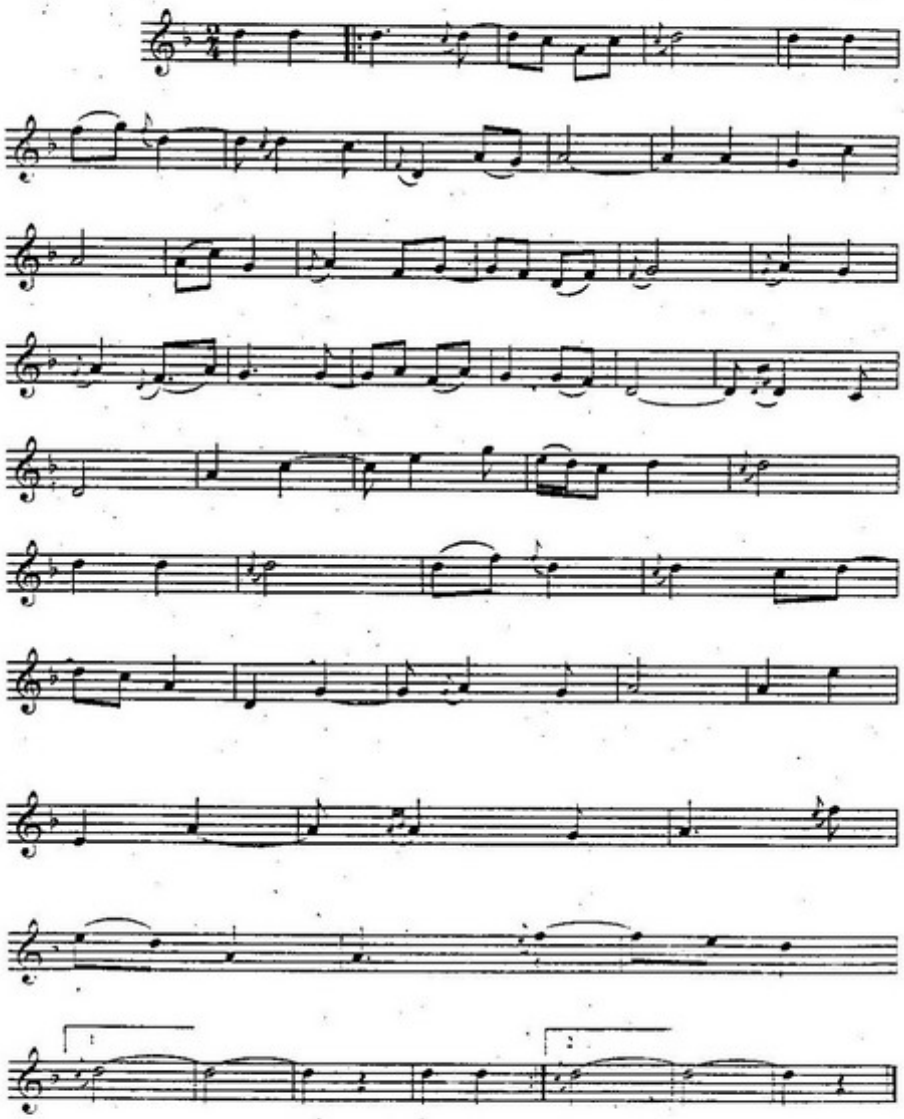
Bài tập Ứng dụng
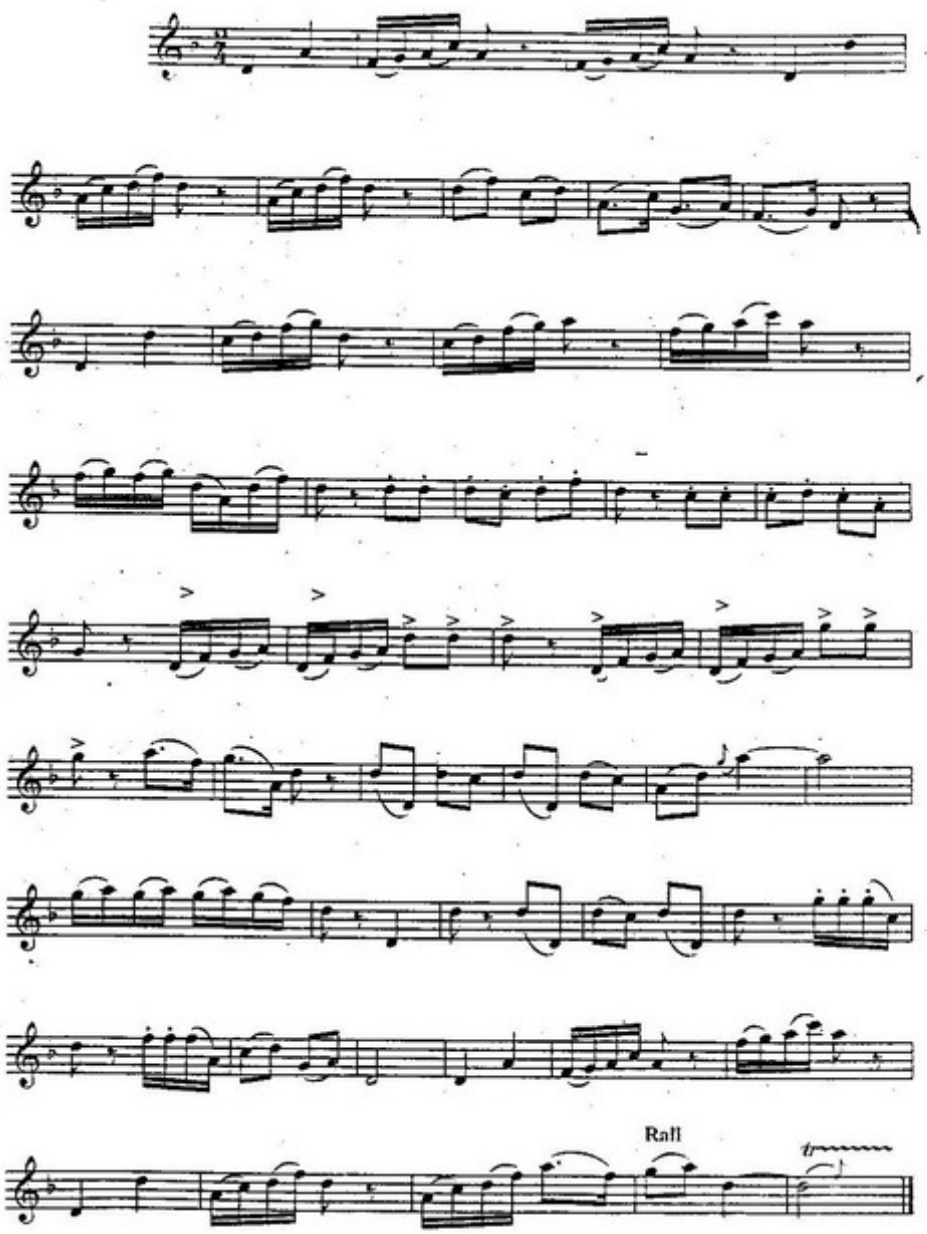
Rall..: Chậm lại

> : Dấu nhấn, thổi mạnh hơn

XUÂN CHIẾN KHU

Xuân Hồng
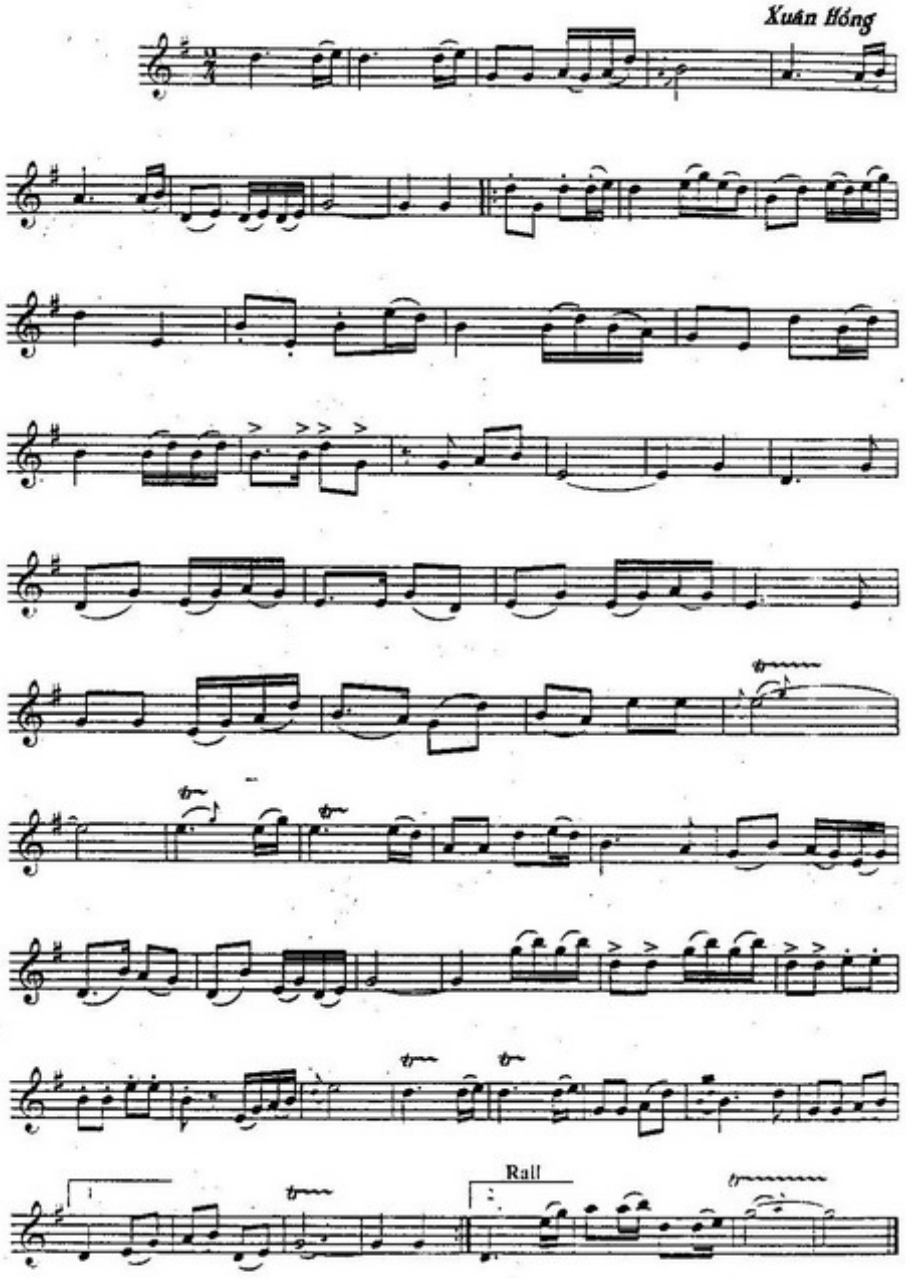
: Nốt láy, đồng mở các nốt thật nhanh

Tập rung hơi

CÂU HÒ BÊN BỜ HIỀN LƯƠNG

Hoàng Hiệp-Đàng Giao
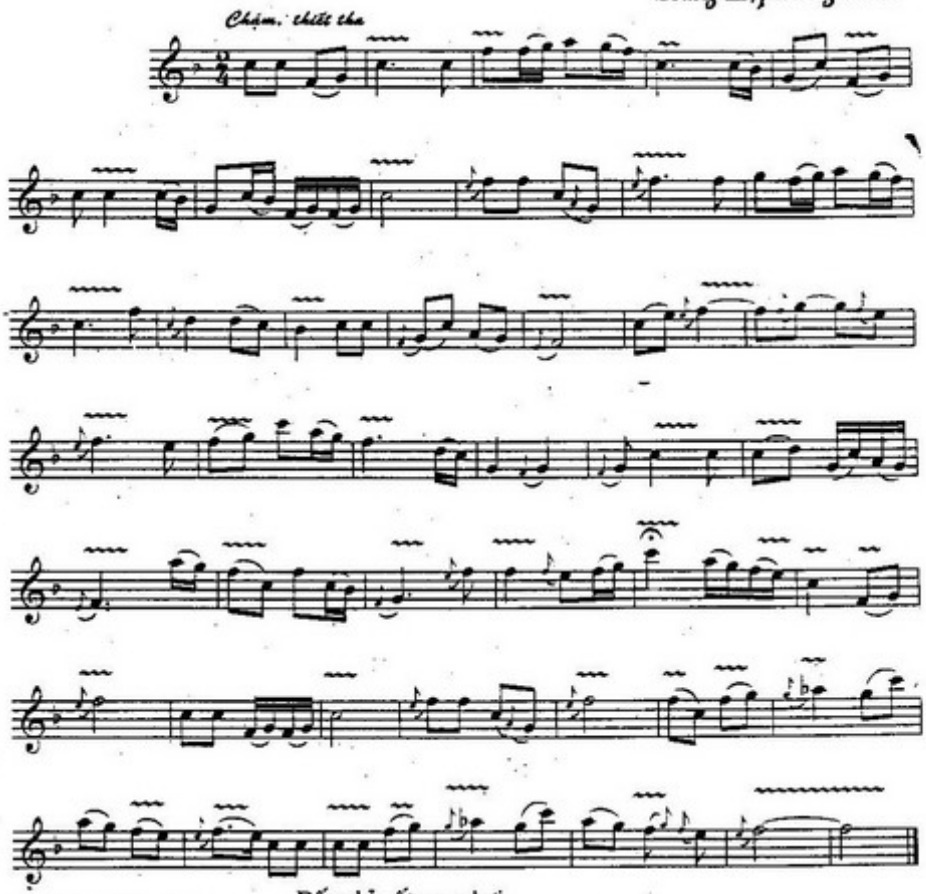
Dấu chỉ nốt rung hơi

Cách tập rung hơi: Thổi một nốt kéo dài, đồng thời nhấn hơi bằng bụng với những khoảng cách đều nhau như khi ta phát âm nhiều chữ hu..hu...hu

Tập từ chậm đến nhanh, khi đã rung được nhanh và đều, lúc đó ta áp dụng vào bài học.

Thế bấm nốt Si b:

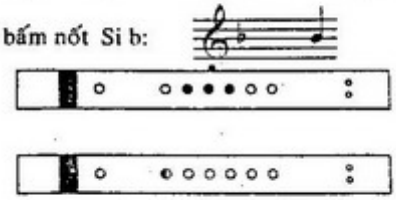

Thế bấm nốt La b:
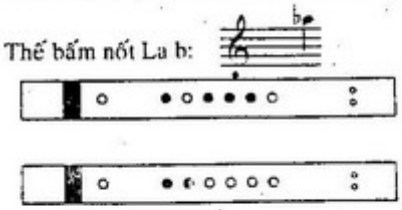
TRÔNG CÂY LẠI NHỚ ĐẾN NGƯỜI

Đỗ Nhuận
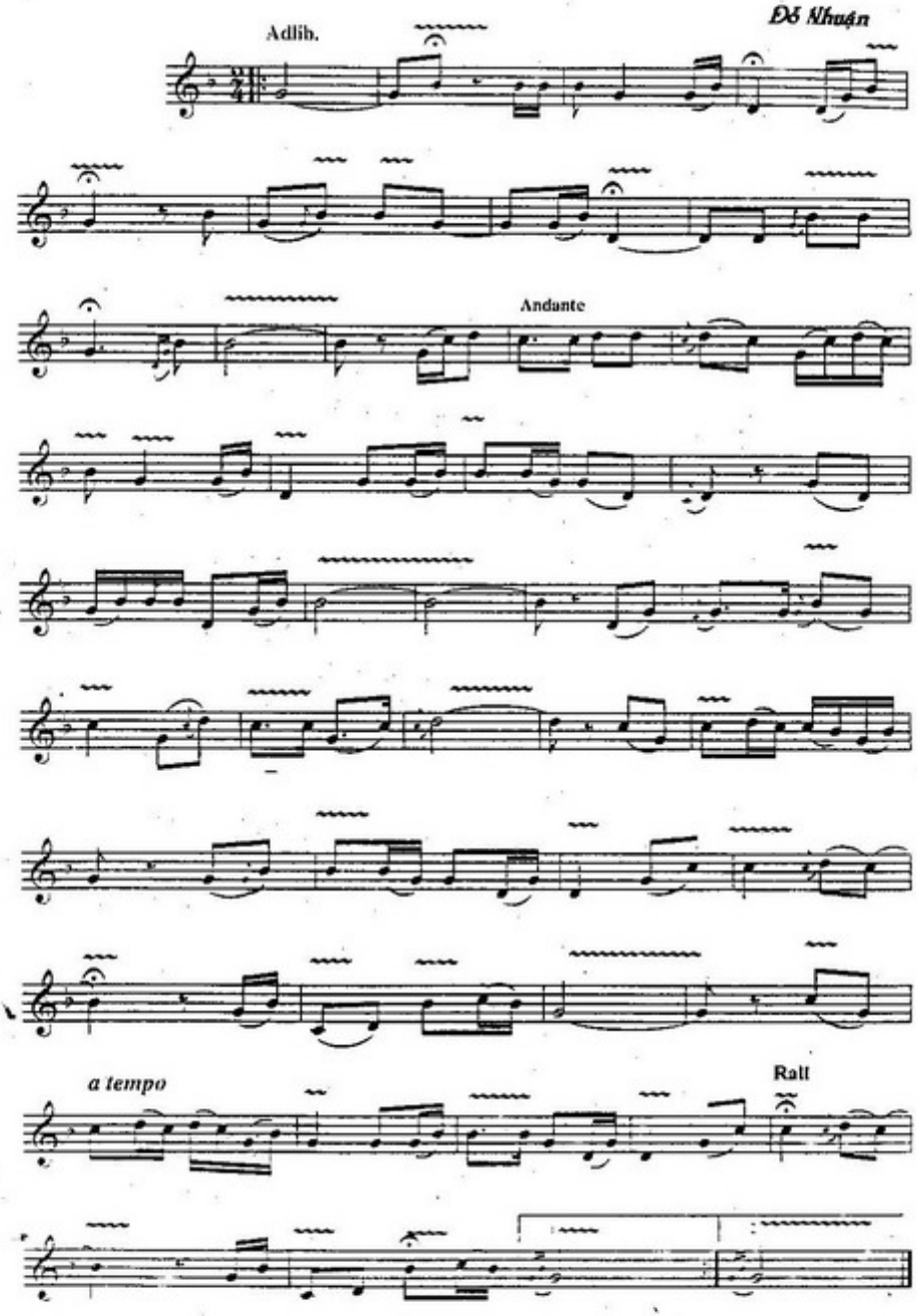
Tập Đánh lưỡi kép

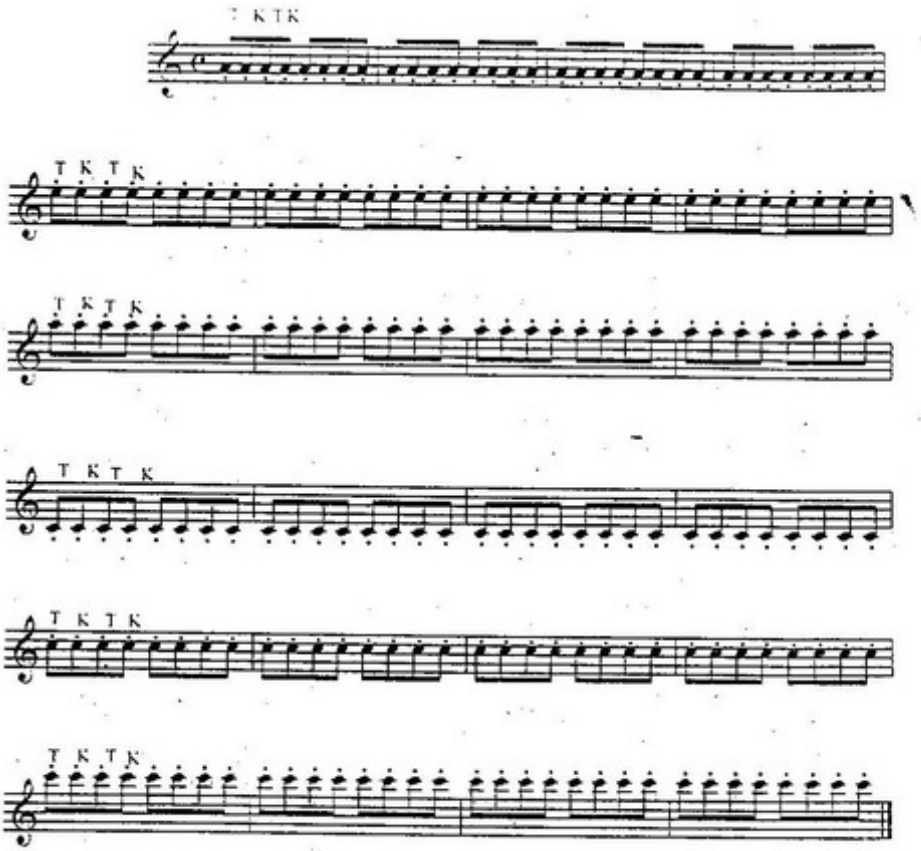

Cách tập: Đánh lưỡi vào các nốt lần lượt như khi đọc chữ Tê-Ka, Tê-Ka liên tiếp đều nhau.
Tập từ chậm sau tăng dần tốc độ đến nhanh.
Lưu ý: Hai tiếng đánh lưỡi Tê-Ka phải mạnh và ngắt bằng nhau
không để hai tiếng Mạnh-Nhẹ và Dài-Ngắn không đều nhau.

T K T K

Bài tập Đánh lưỡi kép

1
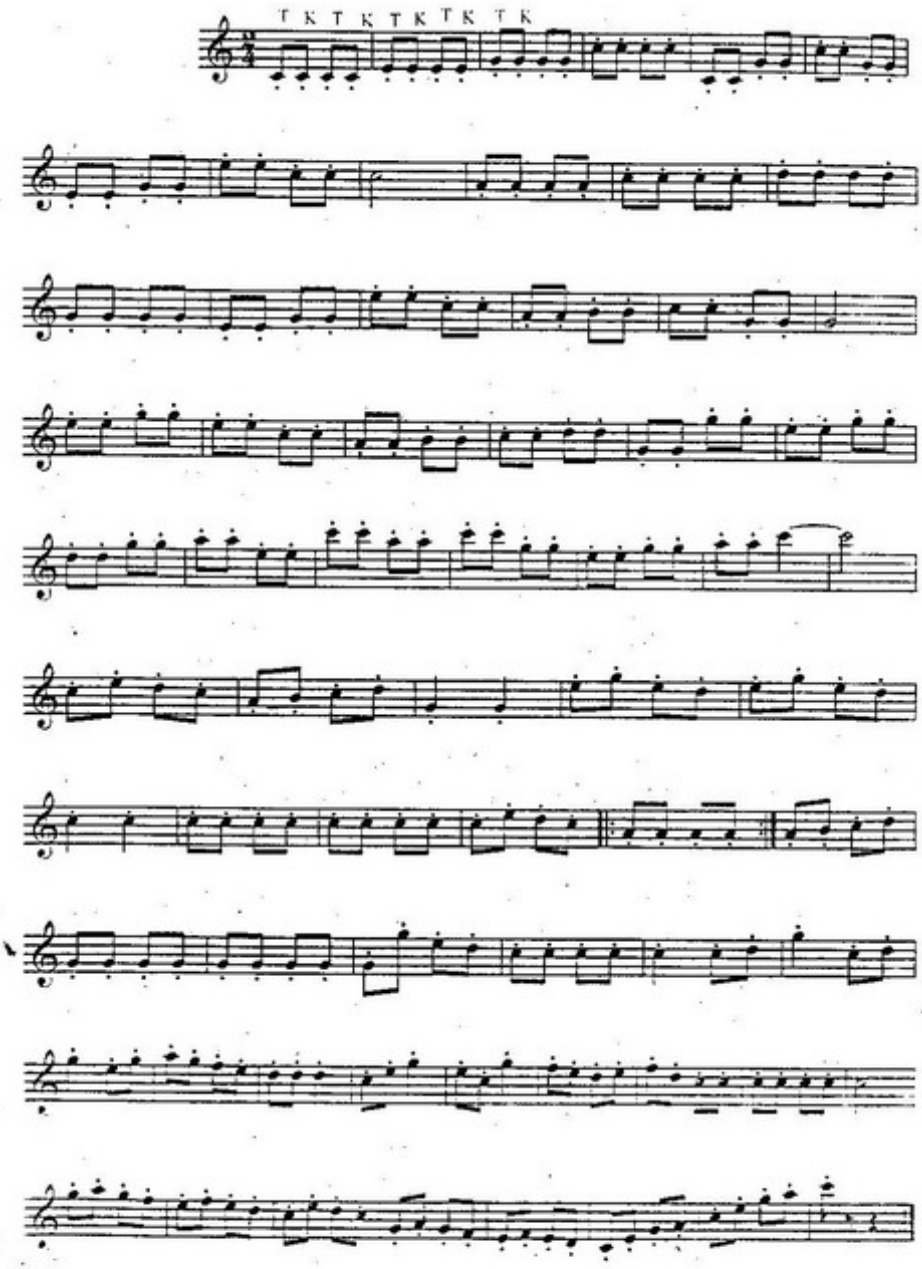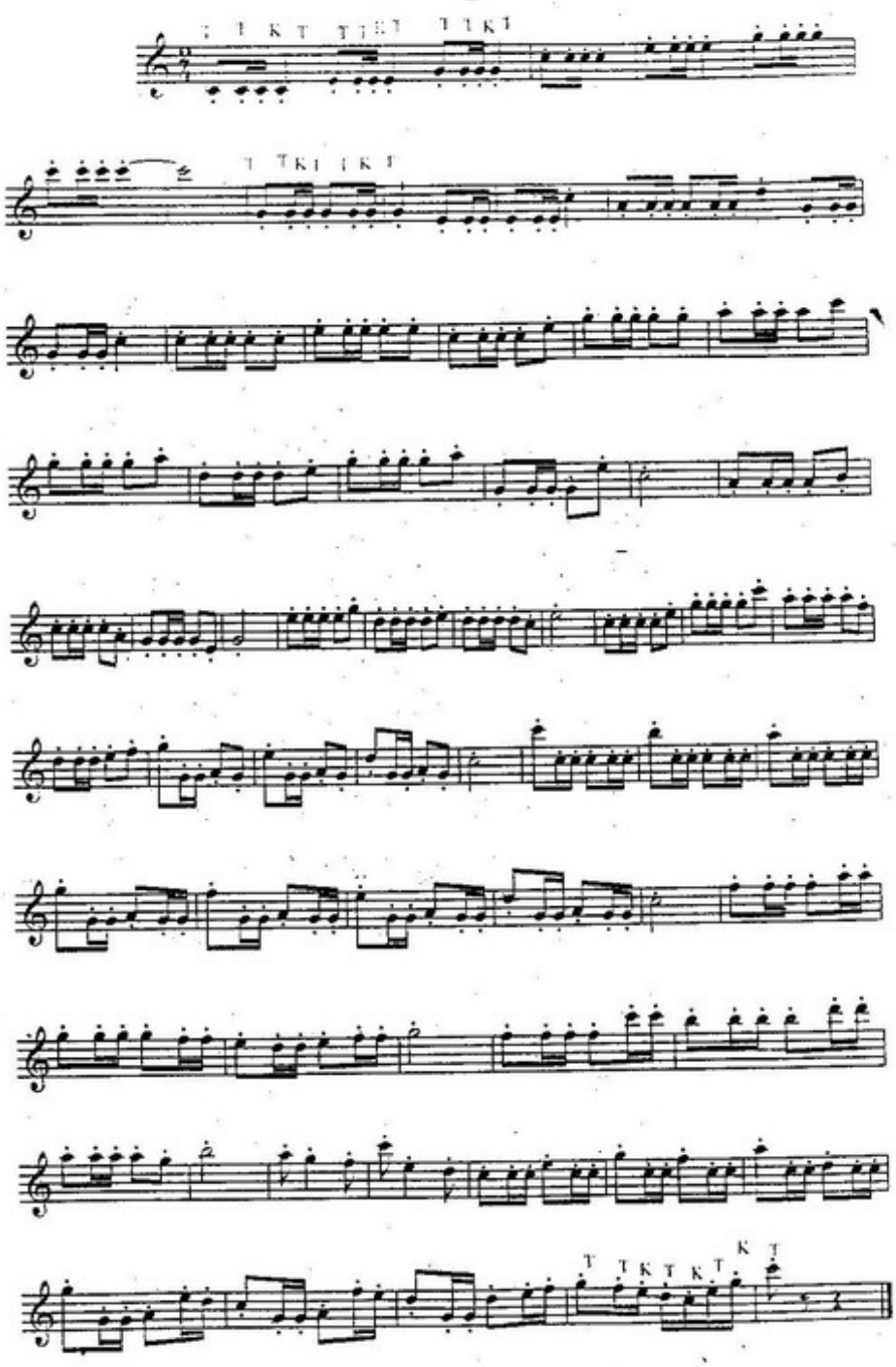
3
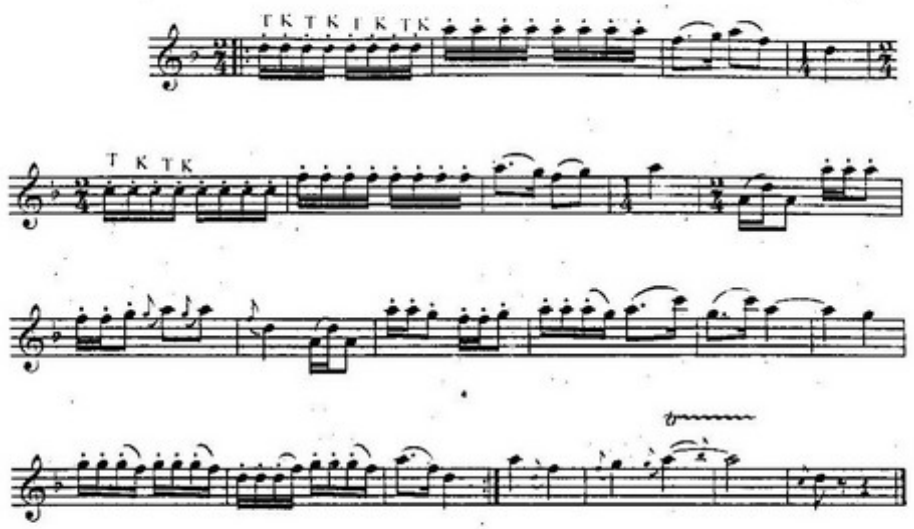
TIẾNG ĐÀN TALƯ

Nhạc và lời: Huy Thục

Sáo Trúc: Trần Thanh Trung

Nhanh vui, rộn rã
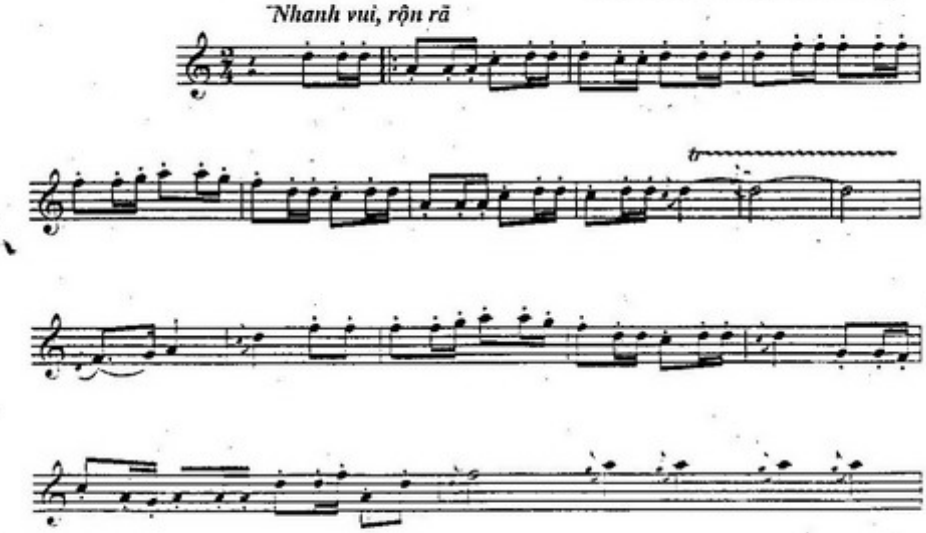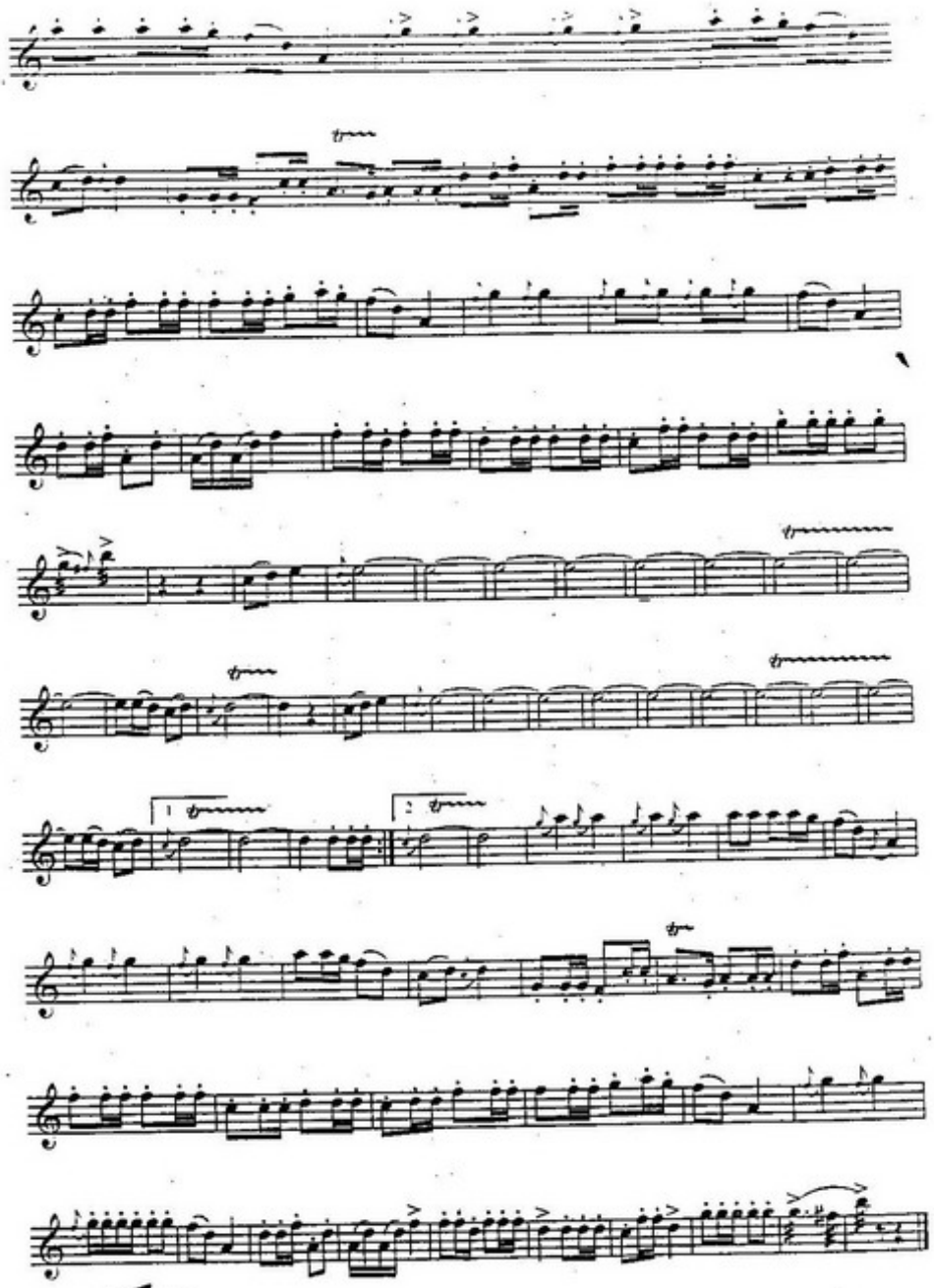
: nốt rung lưỡi.

Cách tập: Rung lưỡi như khi phát âm chính xác chữ R.
Lúc đầu phát âm từng chữ, sau chỉ một chữ mà kéo dài độ rung.
khi đã quen thuộc mới áp dụng vào bài

CÔ GÁI VÓT CHÔNG

Nhạc và lời: Hoàng Hiệp

Sáo trúc: Trần Thanh Trung
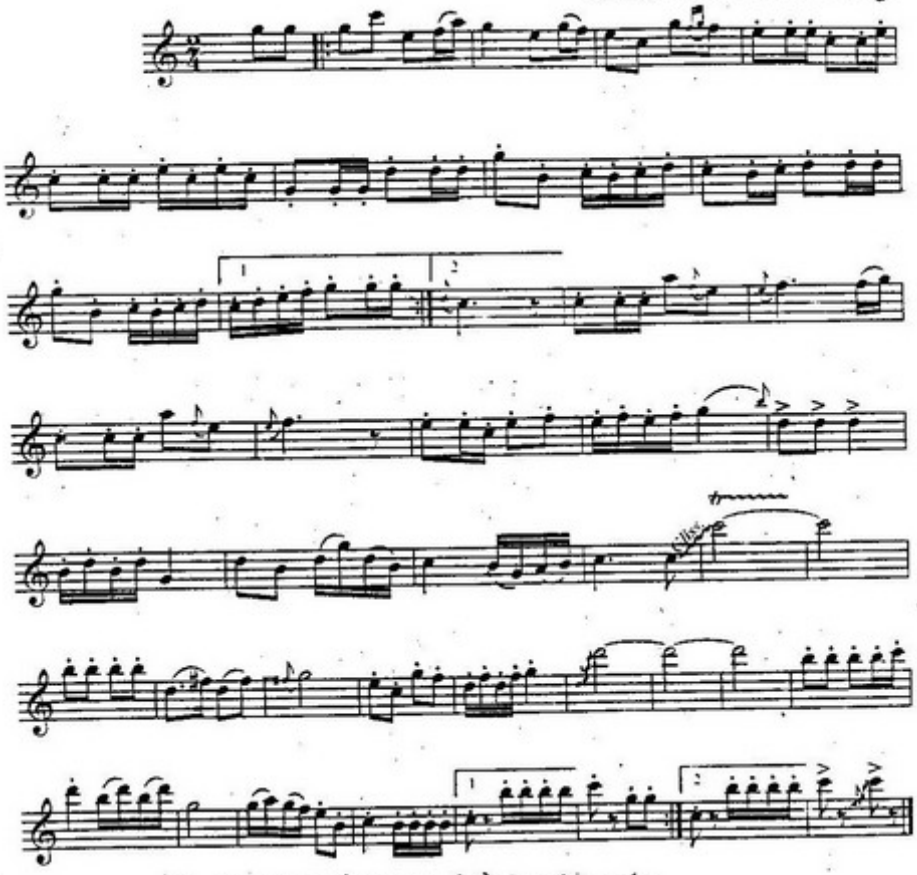
: Kỹ thuật dồn ngón, mở lần lượt từng ngón,
từ nốt đầu đến nốt sau với tốc độ hết sức nhanh.

hoặc

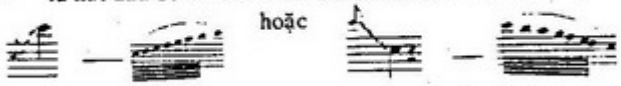

Thế bấm nốt Rê 3

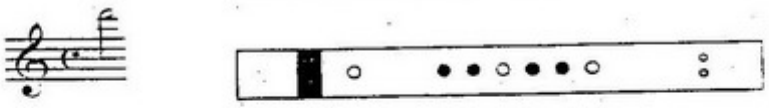

TRÊN ĐƯỜNG CHIẾN THẮNG

Đinh Thìn
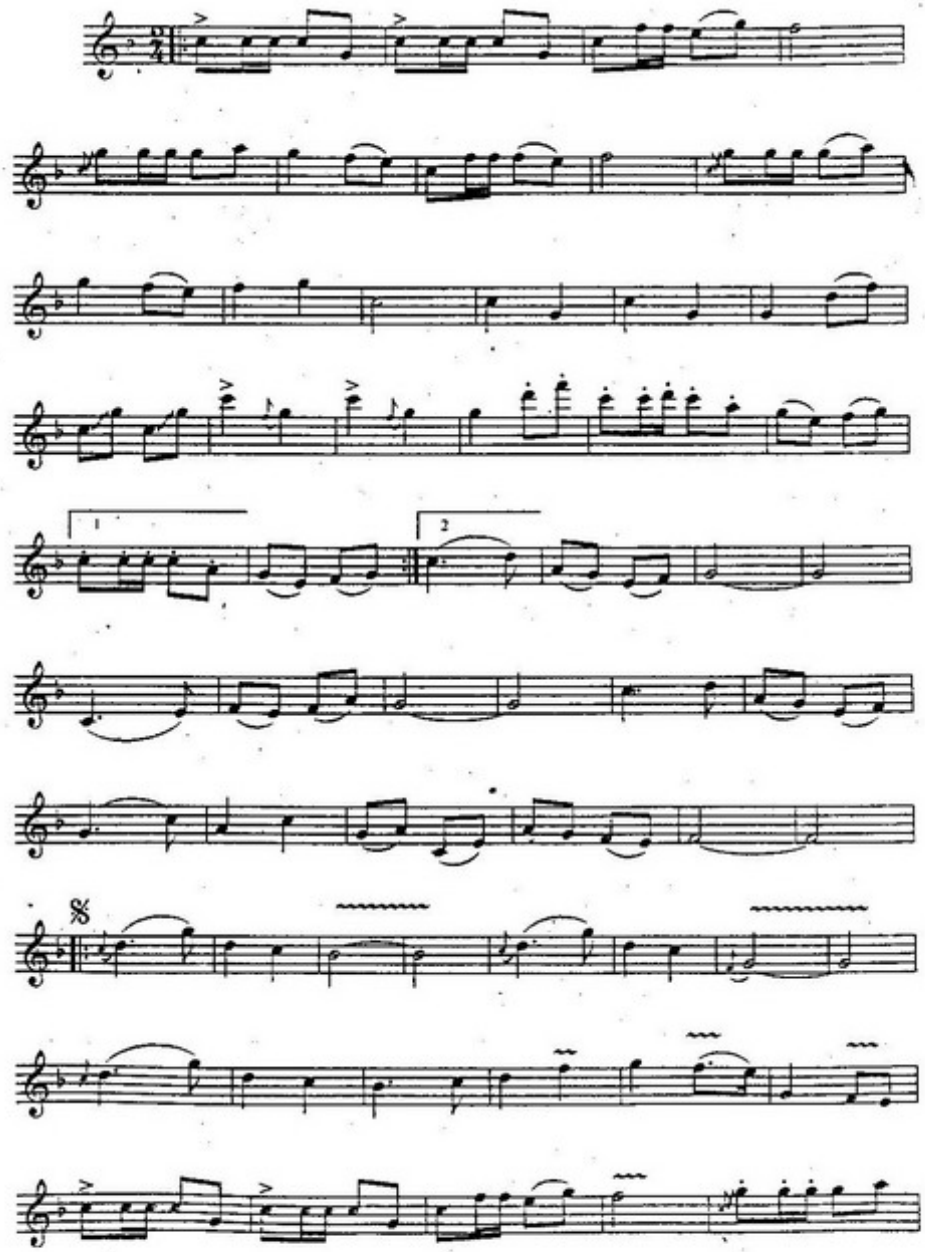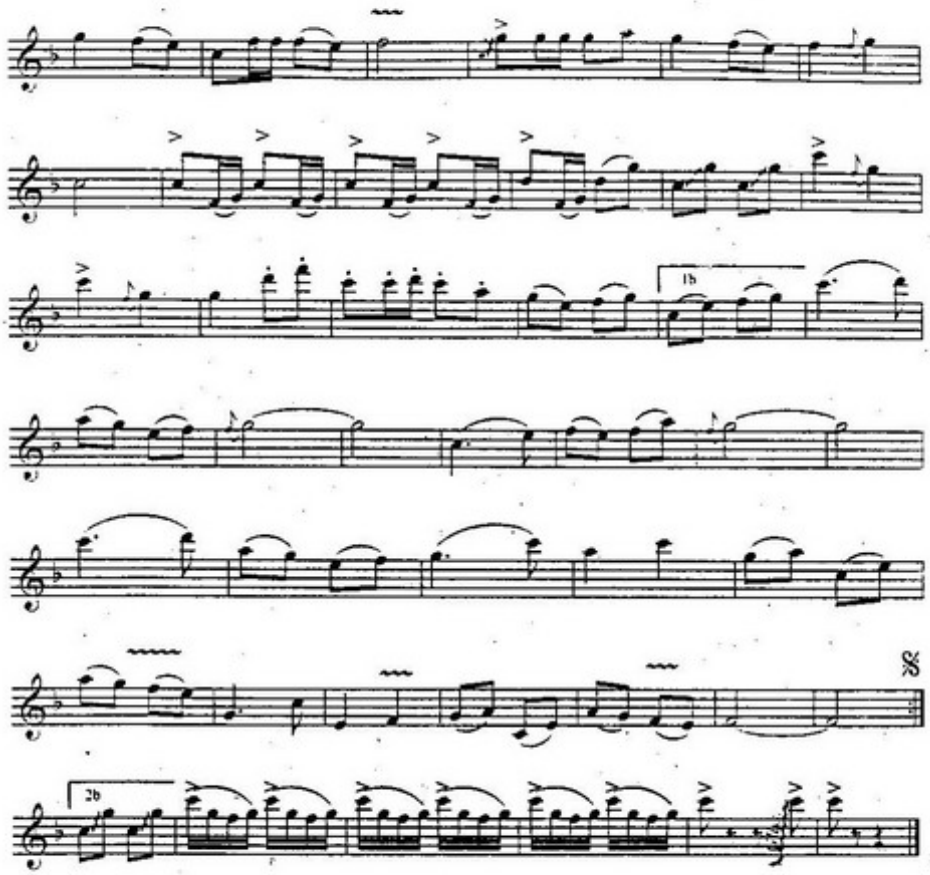
Thế bấm nốt Mi 3

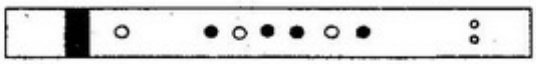

Thế bấm nốt Fa 3

CÙNG HÀNH QUÂN GIỮA MÙA XUÂN

Nhạc và lời: Cẩm La
Sáo trúc: Trần Thanh Trung
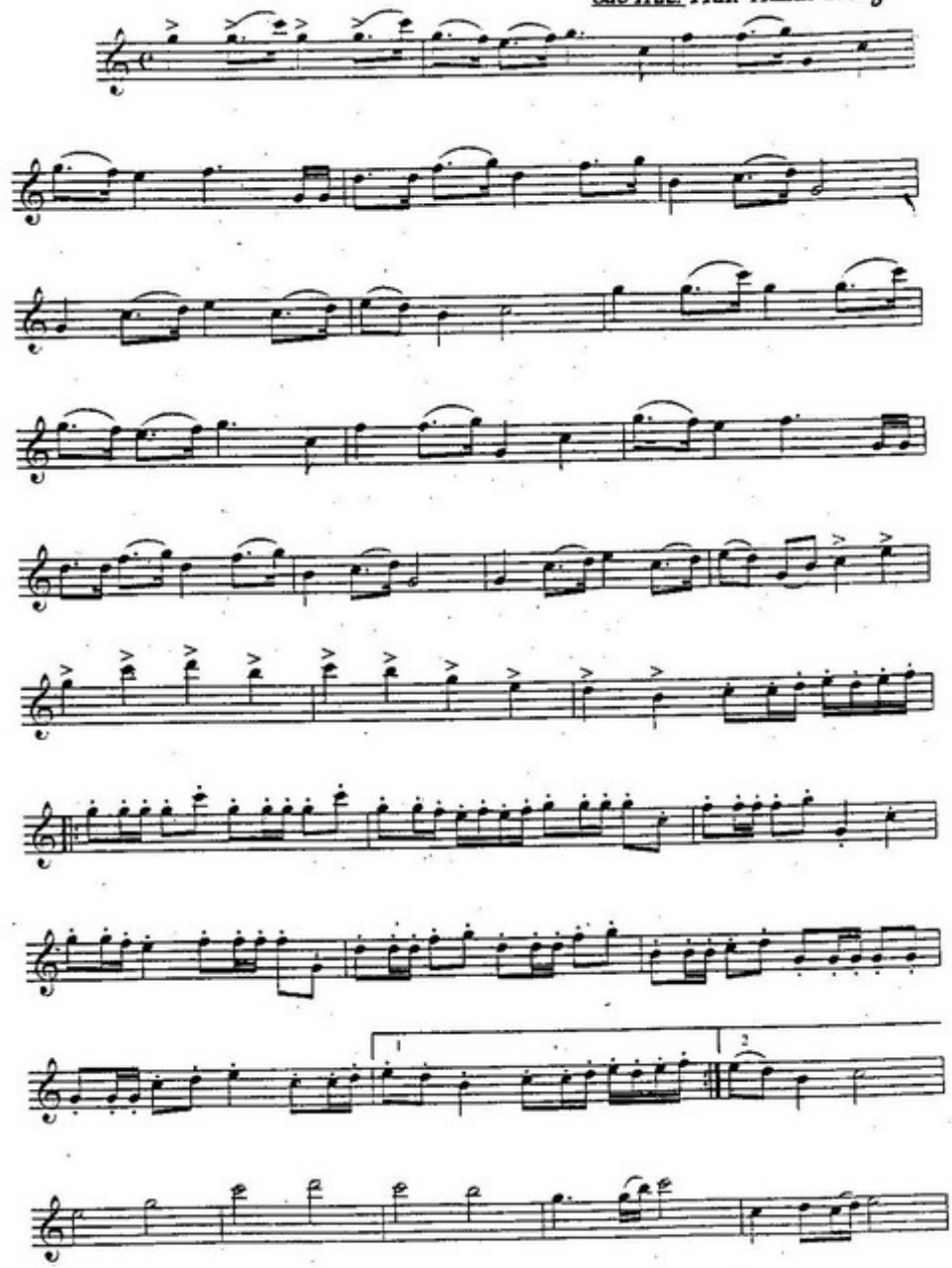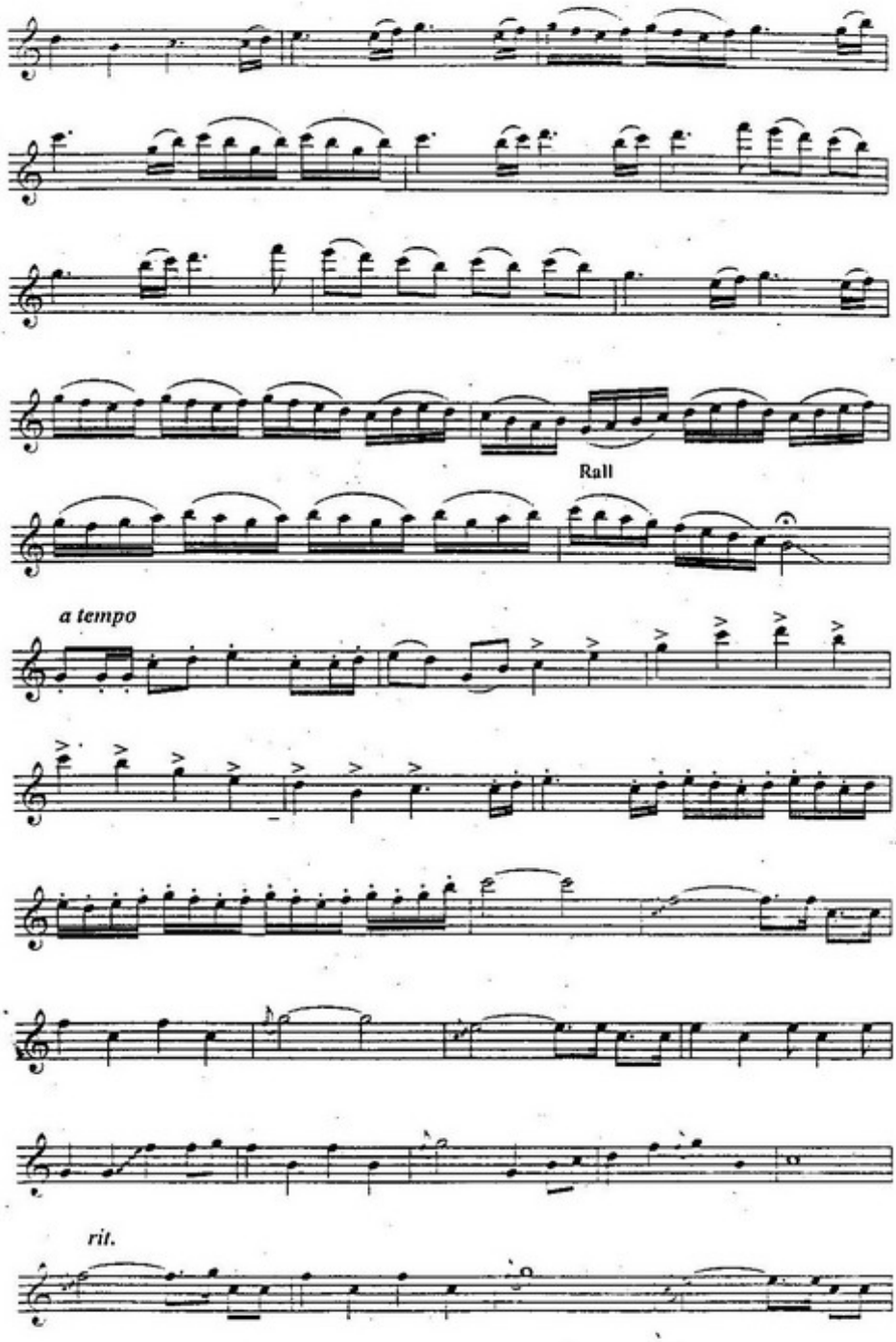
Rall
a tempo
rit.
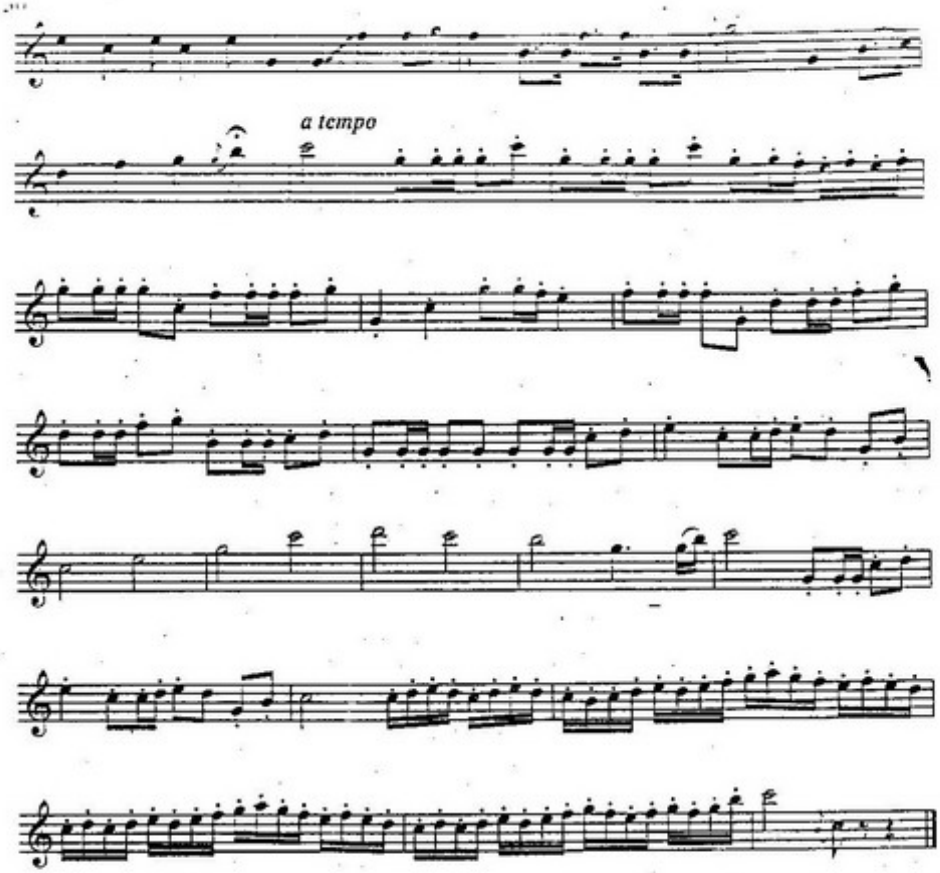
CHIM PÔNG CLE

Nhật Lai
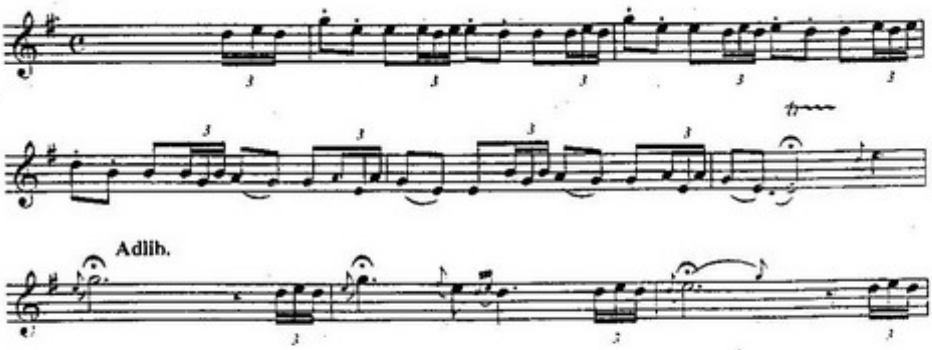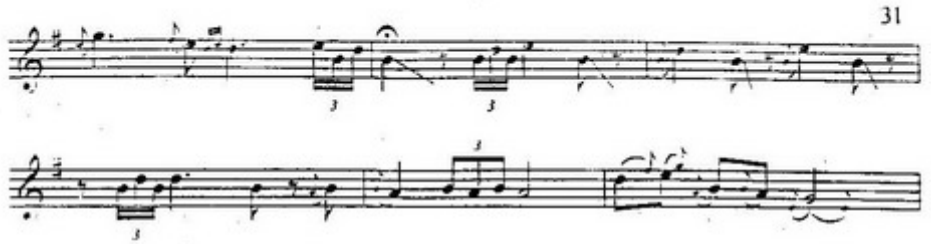
Allegro
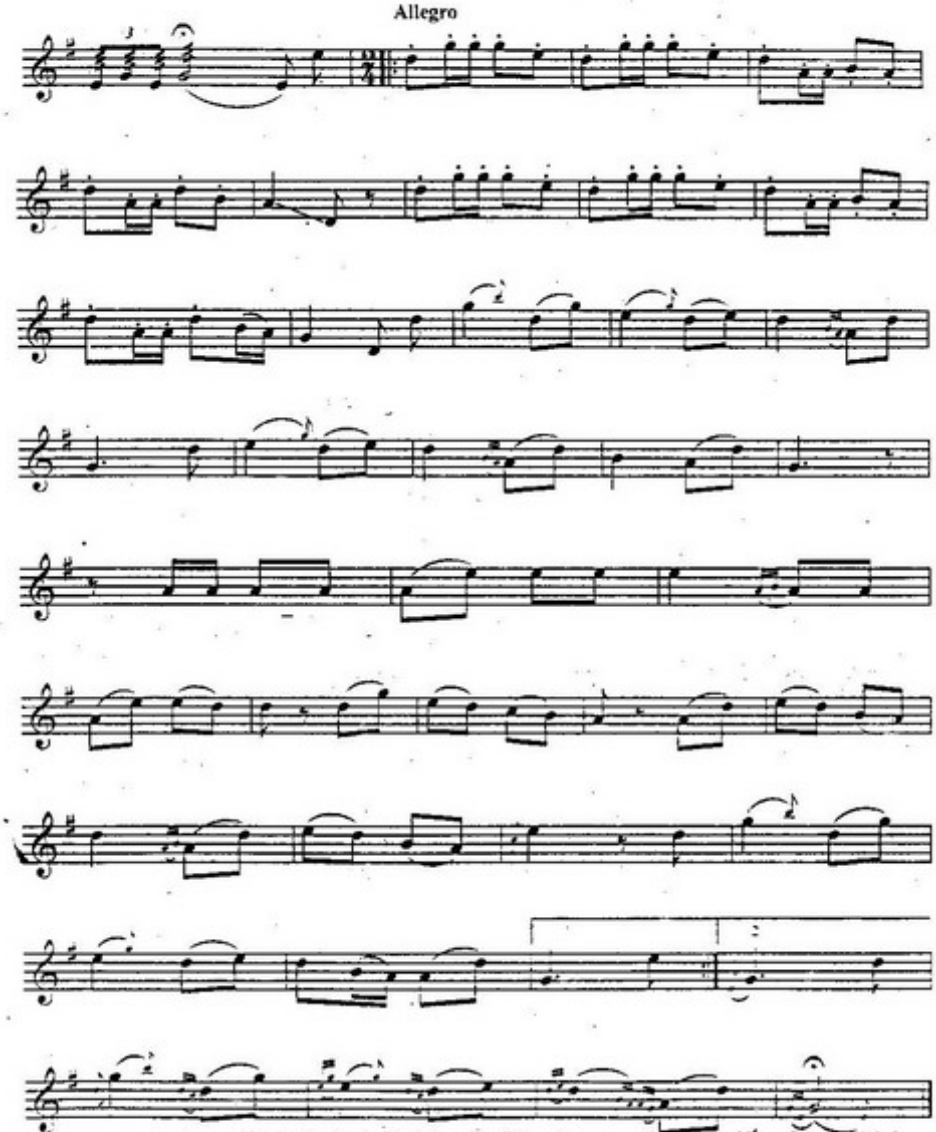
: Kỹ thuật úp môi: Lăn cây Sáo vào trong làm cho tiếng Sáo nhỏ lại và cao độ của nốt nhạc giảm xuống thấp.

BÁC ĐANG CÙNG CHÚNG CHÁU HÀNH QUÂN

Nhạc và lời: Huy Thục

Sáo trúc: Trần Thanh Trung
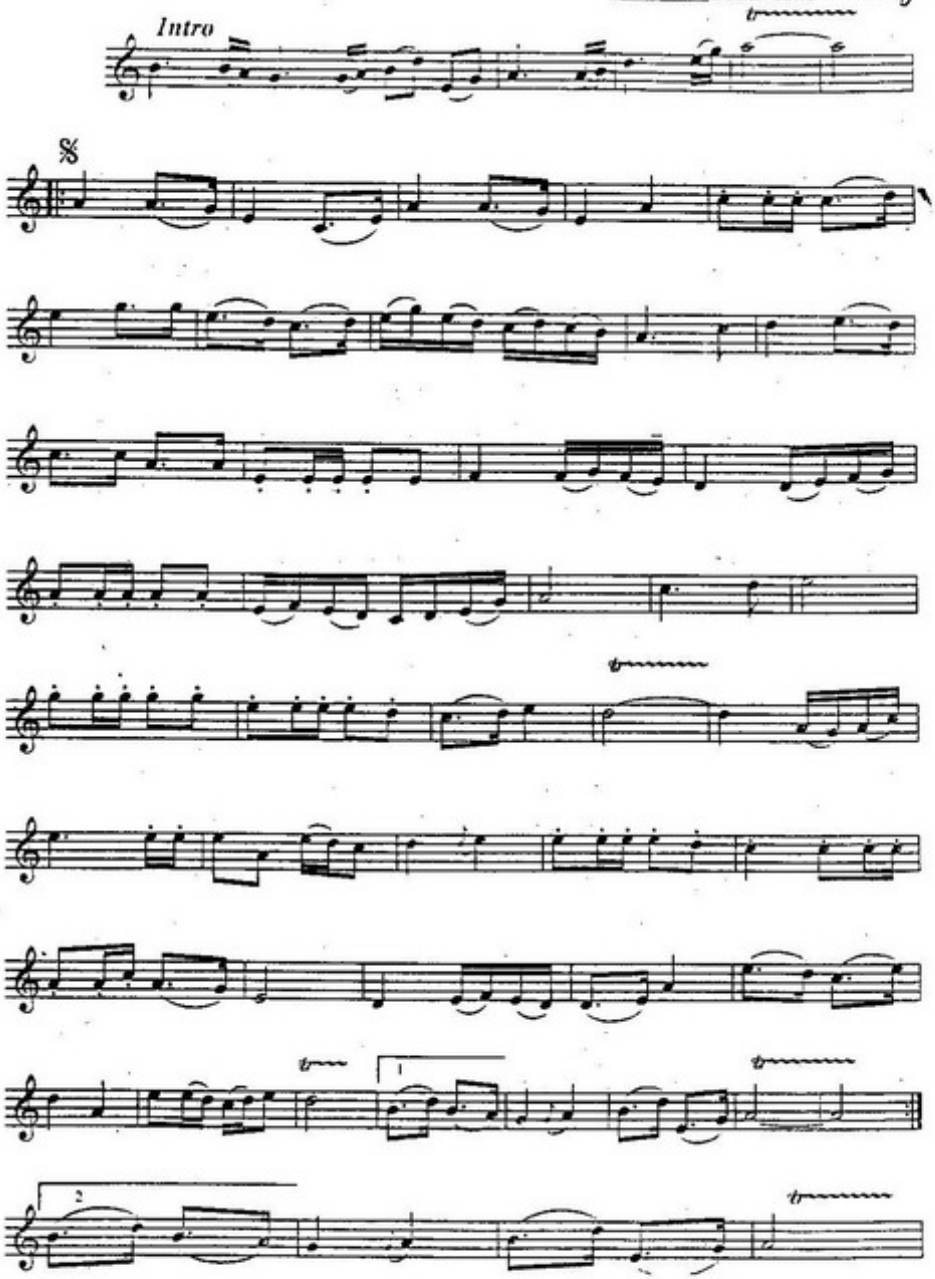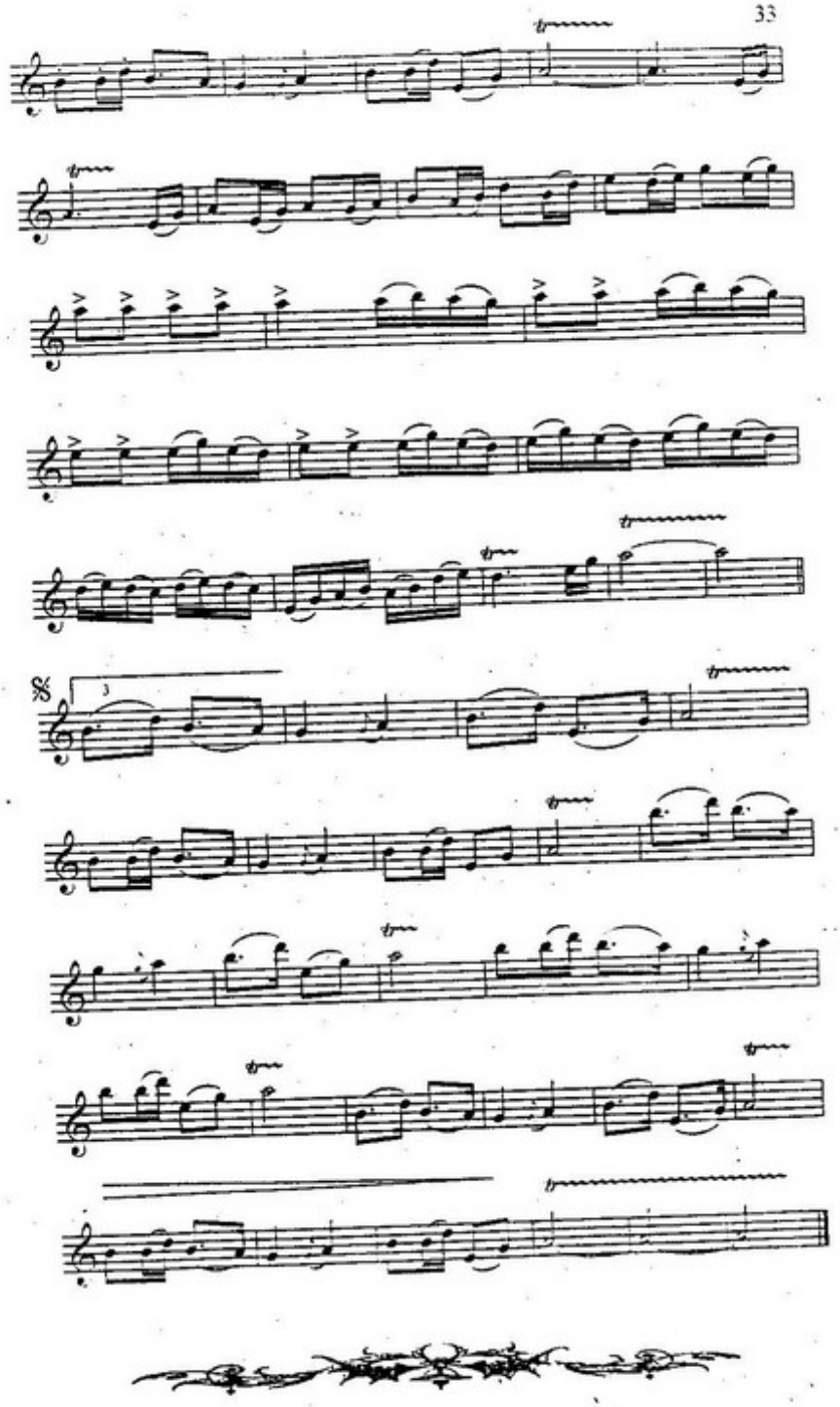
HỒ TRÊN NÚI

Nhạc và lời: Phó Đức Phương
Biên soạn cho song tấu Sáo trúc
và tốp nhạc đệm: Trần Thanh Trung

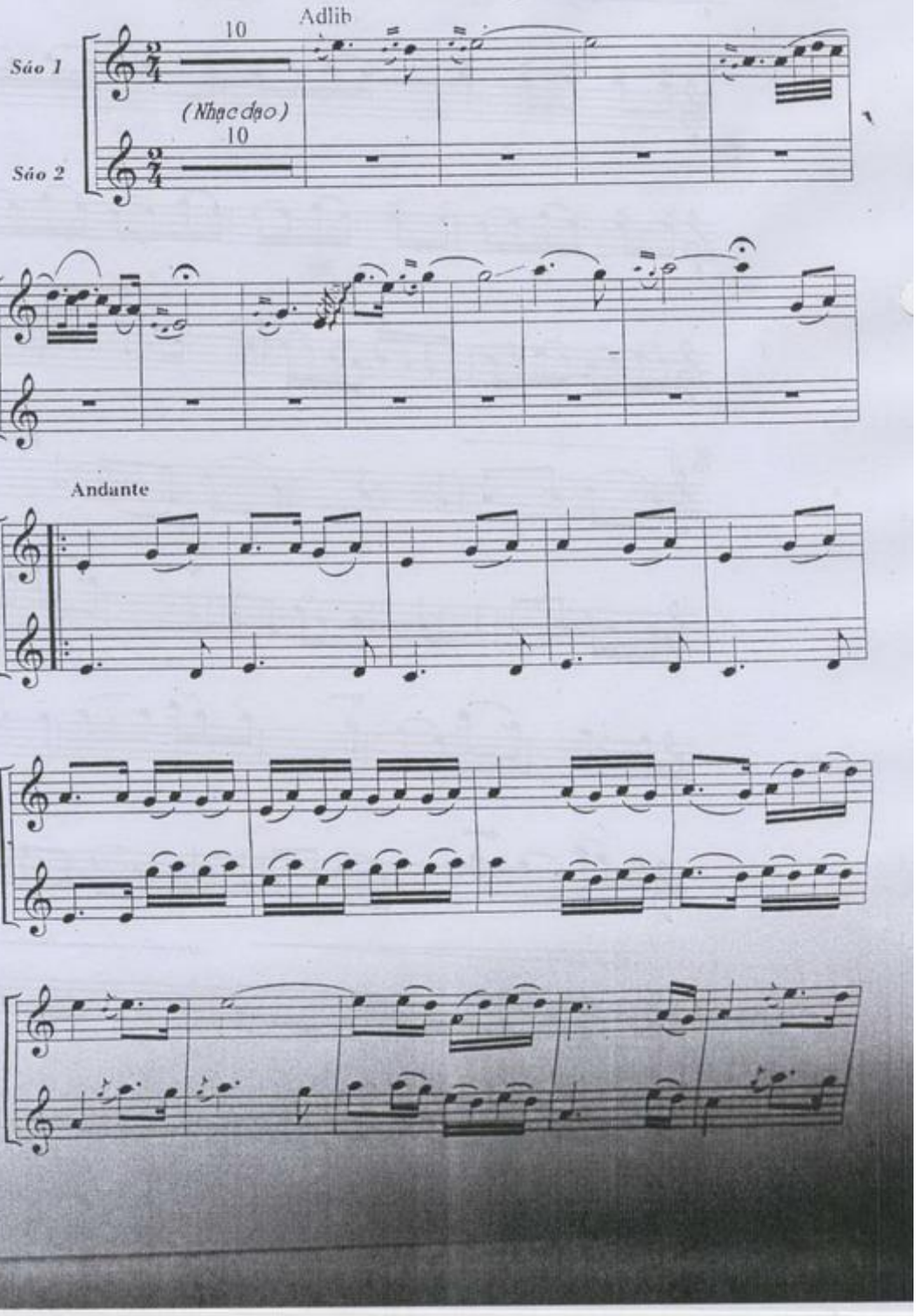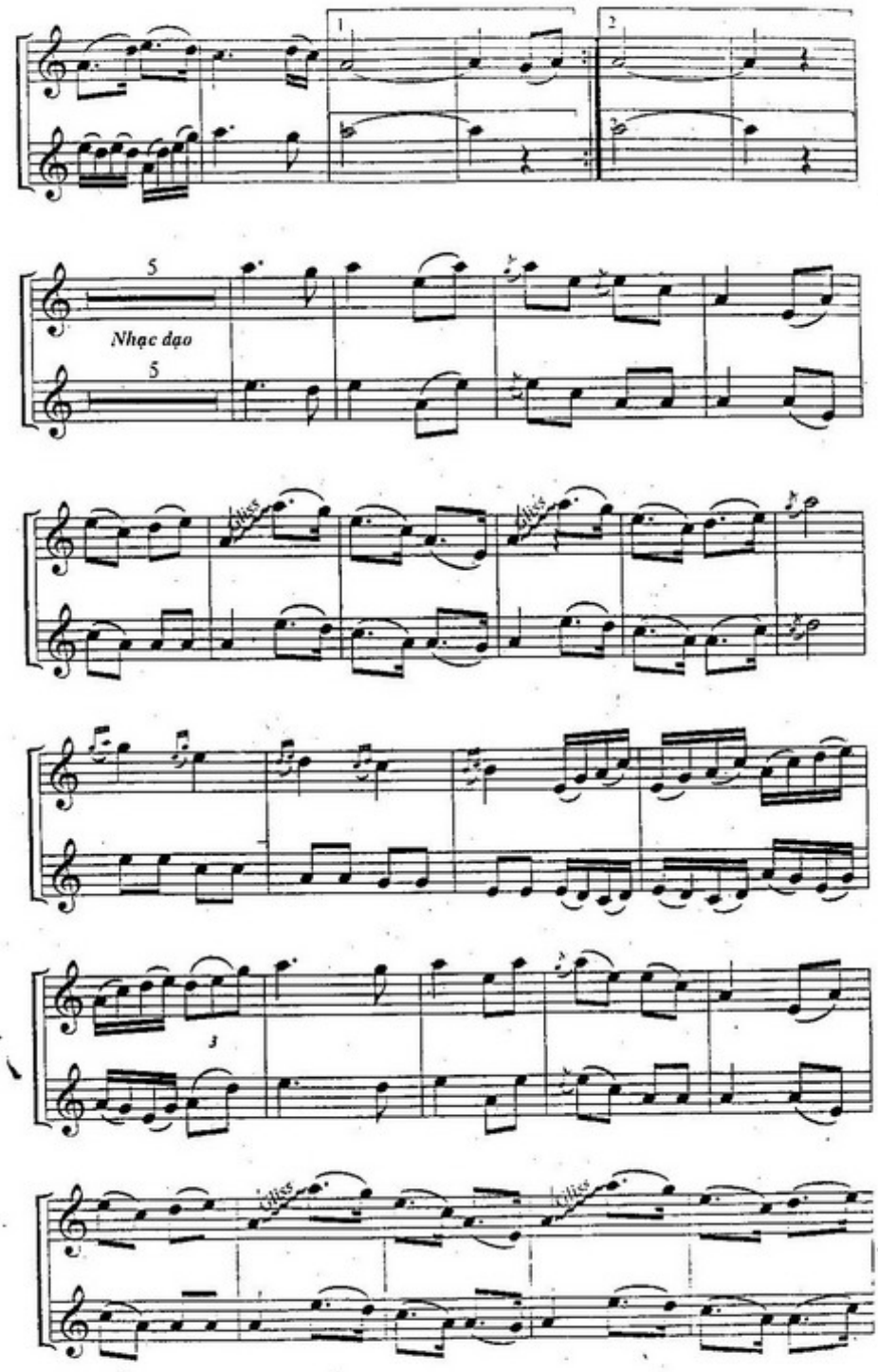

1
2
5
Nhạc đạo
5
3
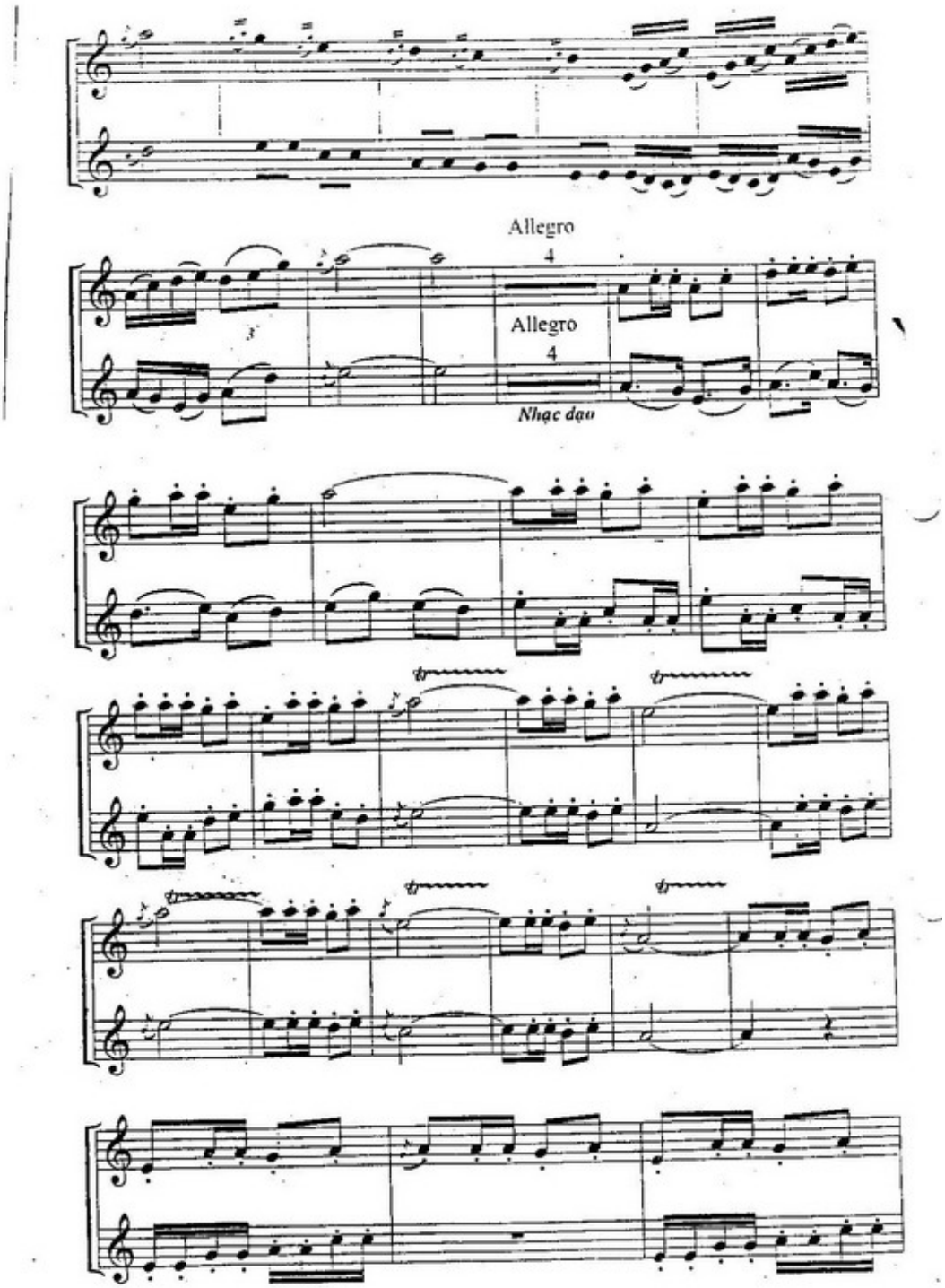
Allegro
4
3
Allegro
4
Nhạc dạo
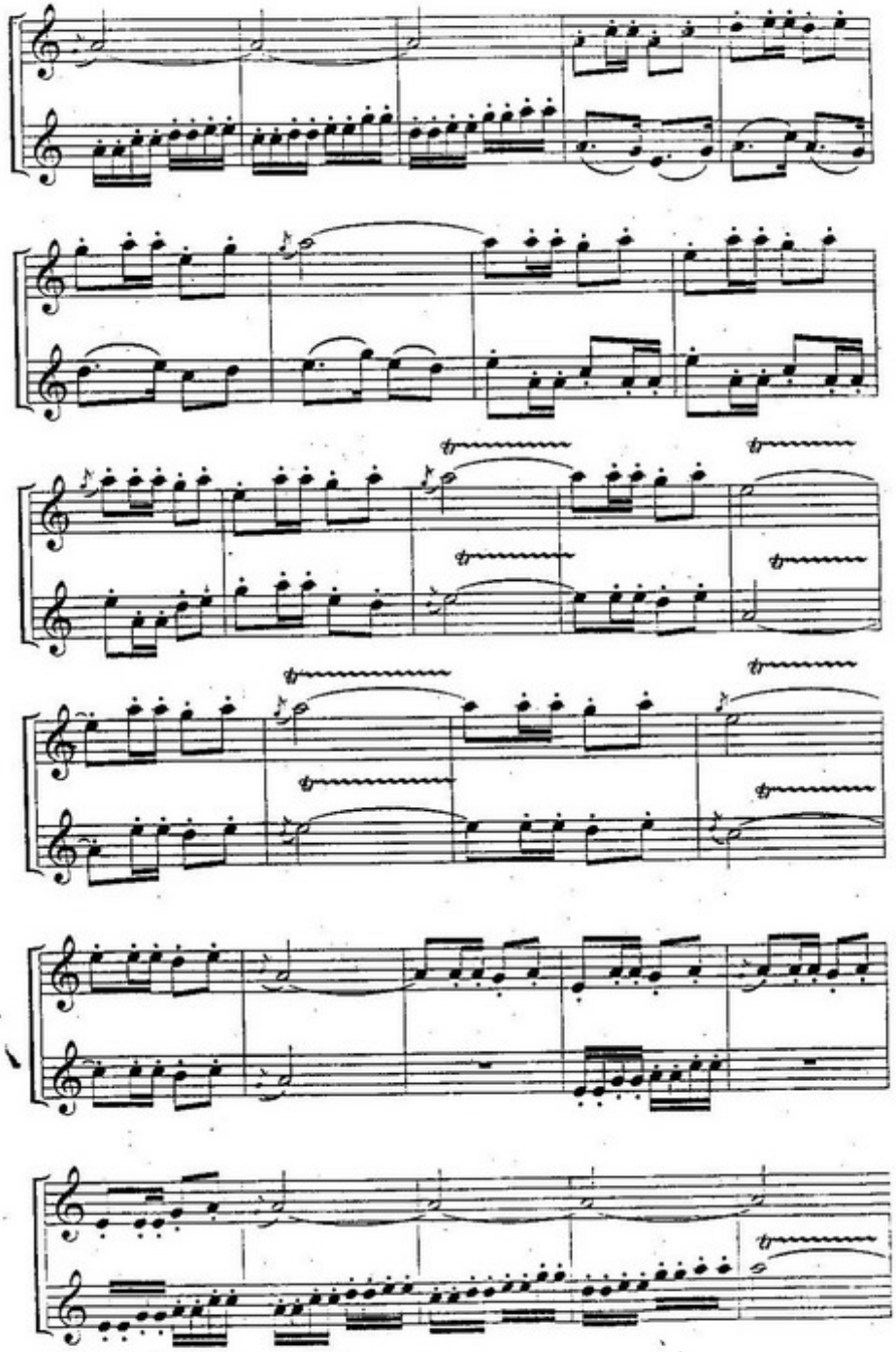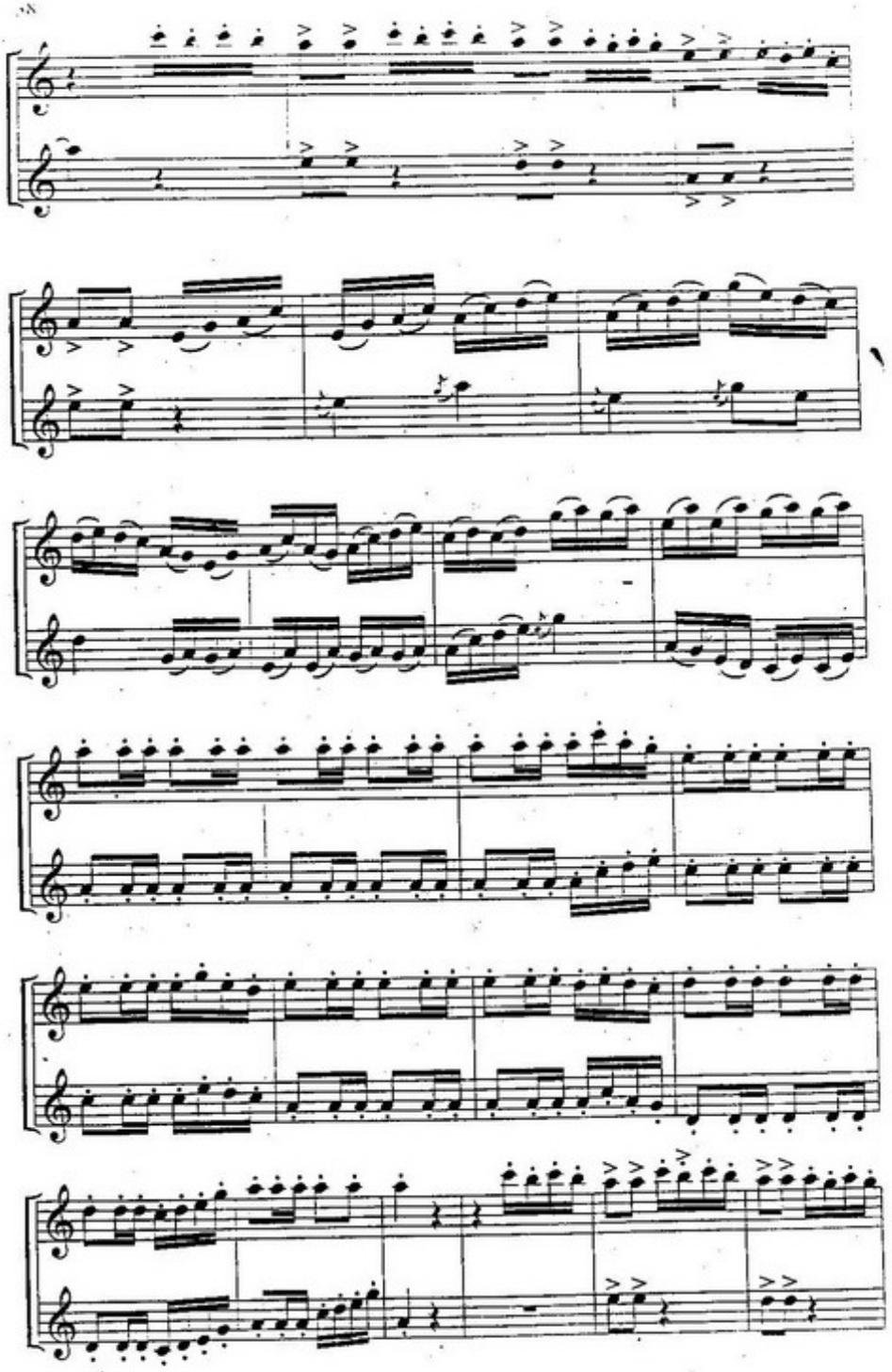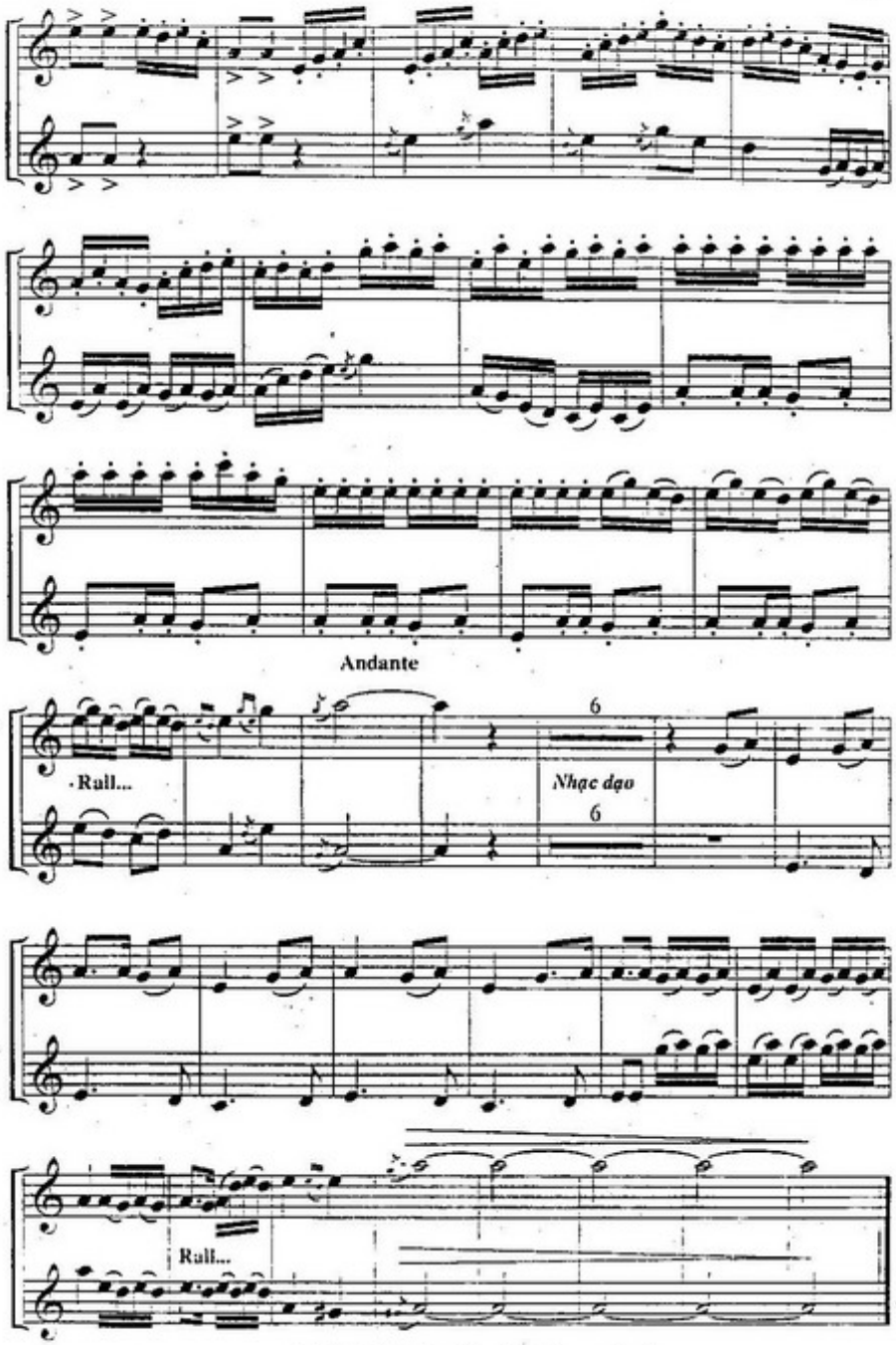
Chú ý: Hai cây Sáo phải cùng một tông

MÙA XUÂN TRÊN THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH
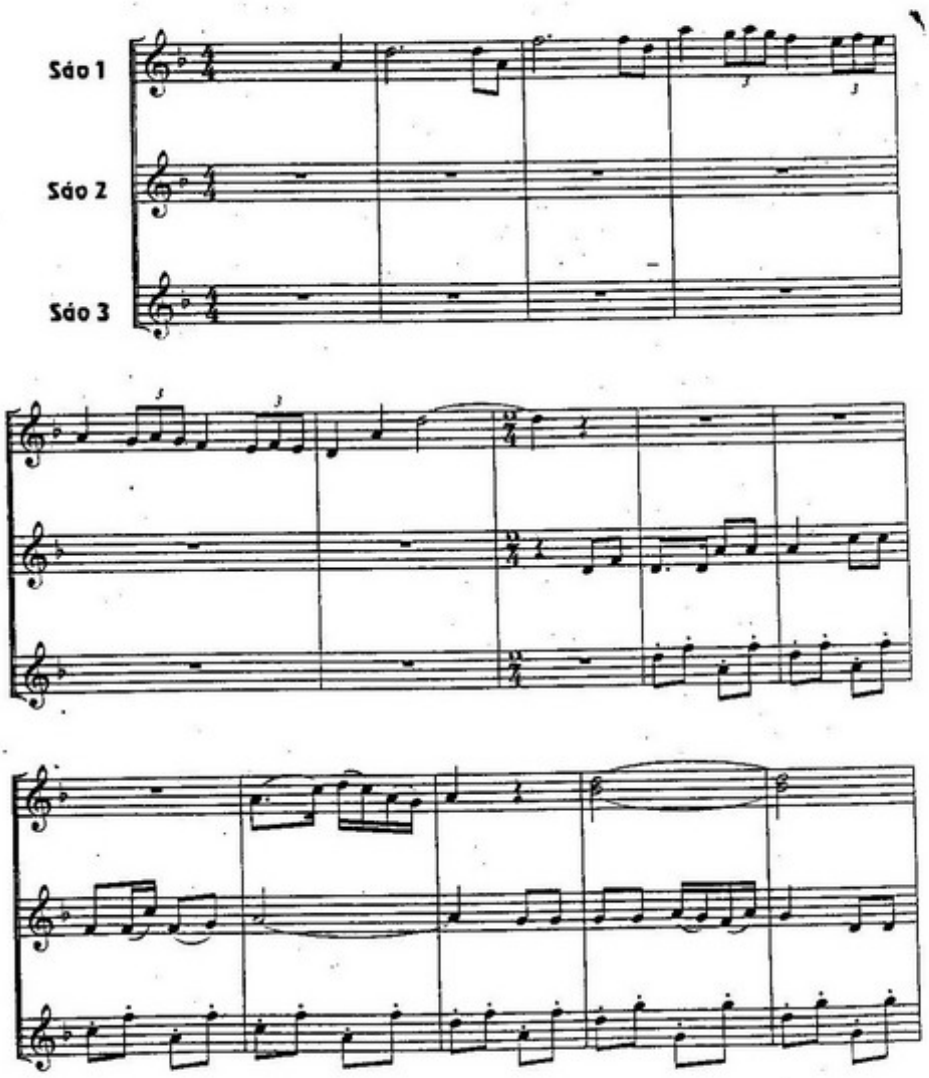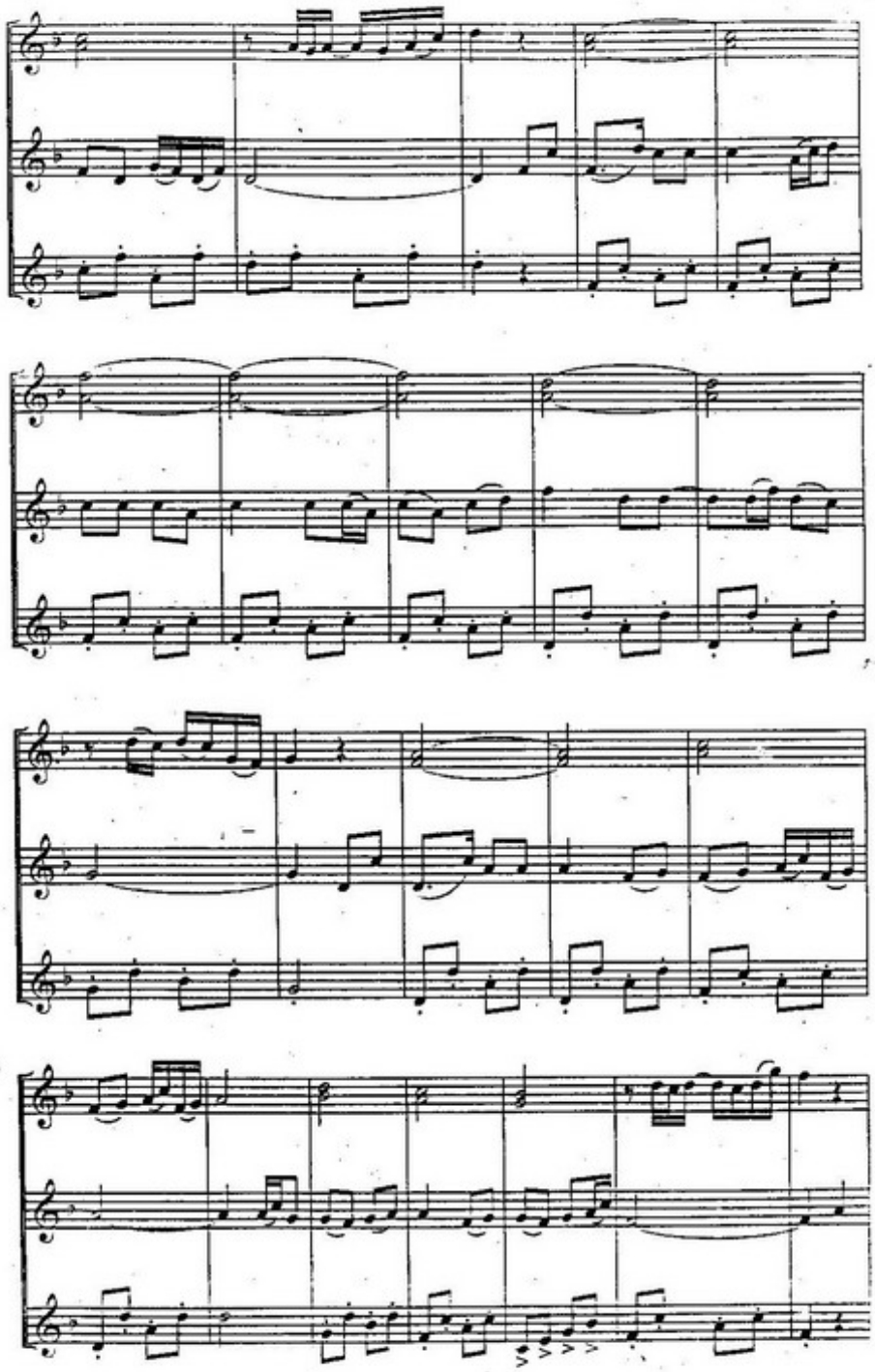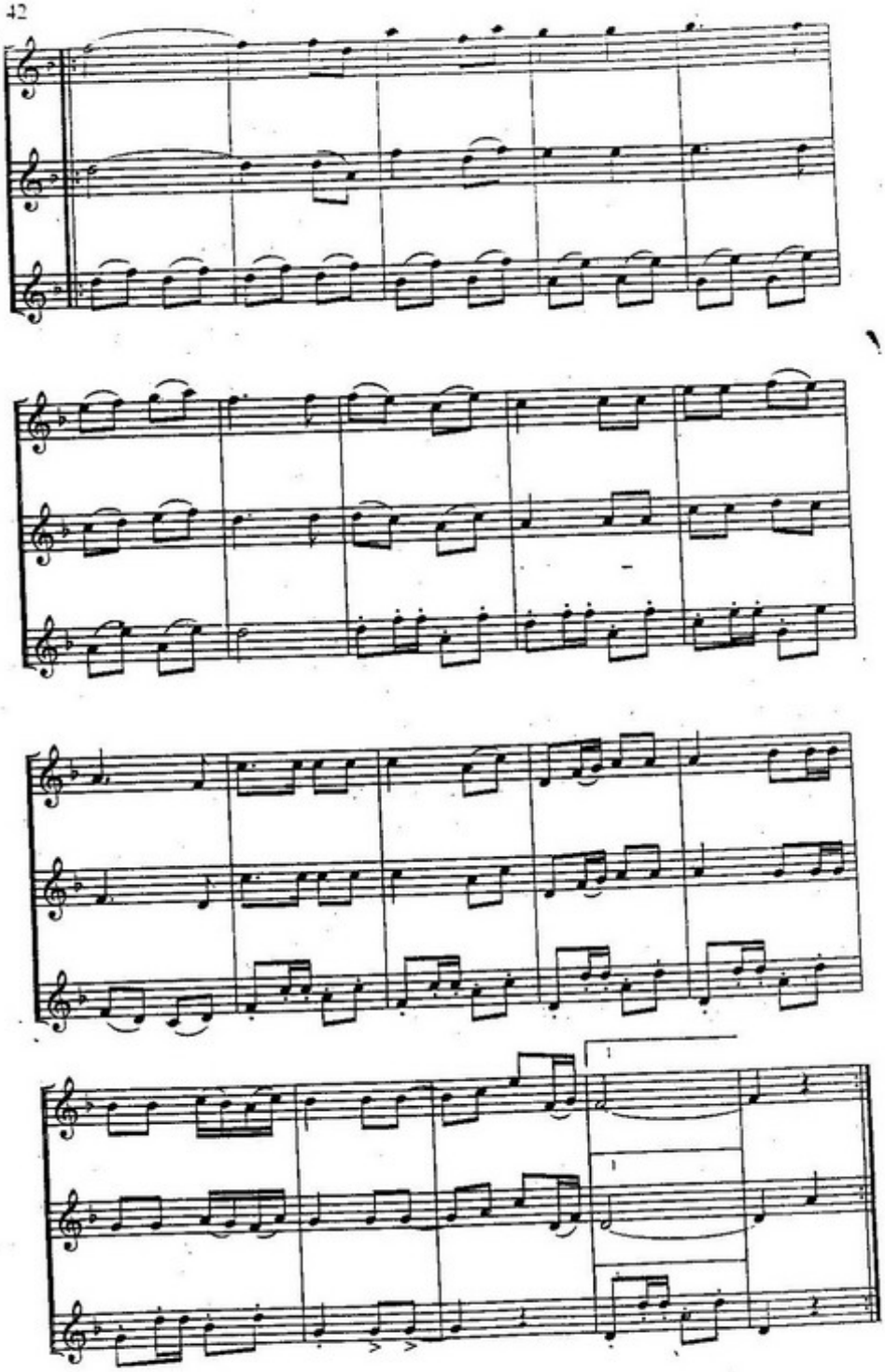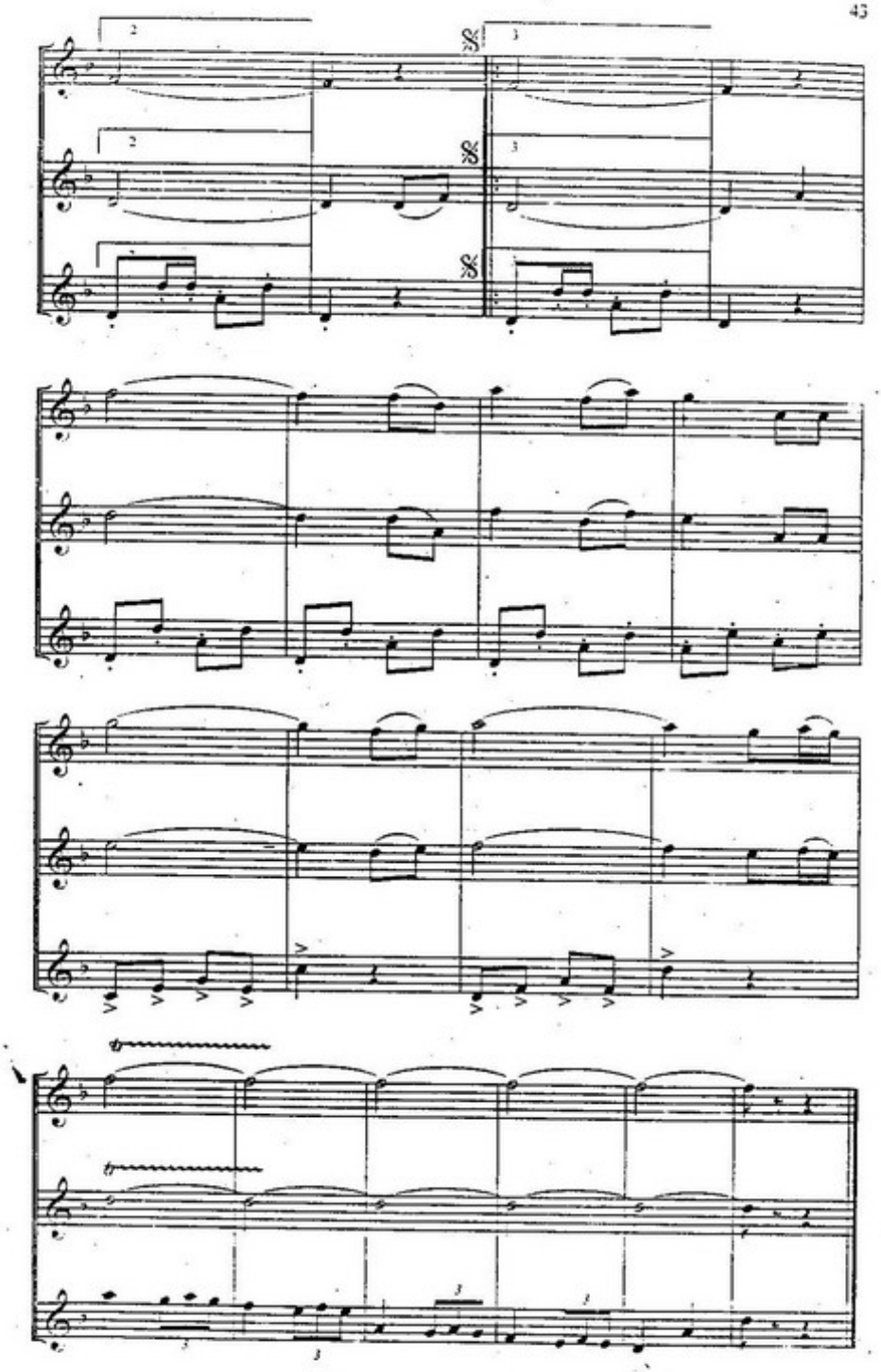
Nhạc và lời: Xuân Hồng
Biên soạn cho tam tấu hoặc hoà tấu Sáo
Trần Thanh Trung